

Årsrapport 2012

Samfunn	Tjenester
Medarbeidere	Økonomi

Årets rapport

Rapporteringen til kommunestyret for året 2012 skjer gjennom to dokumenter:

- **Regnskapet** redegjør detaljert for kommunens økonomiske resultat. Budsjetten for 2012 ble vedtatt som del av handlingsprogrammet, og justert ved behandlingen av tertialrapportene.
- **Årsrapporten** redegjør for samfunn, tjenester, medarbeidere og økonomi.

Årsrapporten gjelder bare de funksjonene rådmannen har ansvaret for. Dokumentet omfatter derfor ikke politiske styringsorganer og selskaper/foretak. Det vises til egne årsrapporter, som behandles i selskaps-/foretaksorganene.

Med utgangspunkt i standard for noter og årsberetning defineres økonomikapitlet i denne årsrapporten til å være kommunens årsberetning. Årsrapporten for øvrig er tilleggsinformasjon.

I henhold til regelverket går **finansrapporten** som egen sak.

Innhold

Rådmannens kommentarer	side 1
Samfunn	side 3
Tjenestene	side 7
Medarbeidere	side 27
Økonomi	side 31

Rådmannens kommentarer

En årsrapport som dette oppfyller lovens krav til rapportering innenfor den kommunale organisasjonen, den gir et bilde av resultatene og hvilke ressurser det har fordret. Vi omtaler den finansielle situasjonen og ivaretar statens behov for kunnskap på flere områder. Årsrapportens form og innhold er justert gjennom årene på bakgrunn av tilbakemeldinger og erfaringer. Den er egnet for bruk i noen sammenhenger, men treffer åpenbart ikke alle dem vi gjerne hadde sett skulle være målgruppen. Dermed blir innbyggere, næringsdrivende, samarbeidspartnere og media avhengige av en bearbeidet versjon, relevant og interessant akkurat for den det gjelder i en konkret situasjon. – Og vår evne til å formidle til dels komplekse sammenhenger. Vi forsøker både å tilpasse den ordinære årsrapporten til mer universell bruk og å finne andre metoder for å gjøre det vi holder på med tilgjengelig; også et bidrag til åpenhet.

Lier lykkes

Sett under ett er det naturlig å beskrive 2012 som et år der Lier kommune lykkes. Regnskapsresultatet er som forutsatt, det fremkommer ikke betydelige kvalitets- eller kvantitetsavvik i tjenesteproduksjonen og heller ikke i den samlede styringen. Inntektsveksten (skatt og rammetilskudd) er større enn det opprinnelige budsjettet skulle tilsi, til tross for at endringer i inntektssystemet over tid gir Lier en lavere uttelling for god skatteevne i befolkningen enn tidligere. Viktigst er forholdet mellom kommunestyrets uttrykte mål for kommunens virksomhet og det som faktisk er levert, - og innbyggernes opplevelse av utvikling, tjenester og prosjektgjennomføring. Årsrapporten er et egnet utgangspunkt for å drøfte prioriteringene, anvendelsen av tilgjengelige ressurser og hvordan målene utformes. Uansett har Lier etter 2012 gode forutsetninger for å ivareta sitt samfunnsmandat og å møte de utfordringene vi ser konturene av gjennom året som gikk.

Veksten fortsetter

Veksten i Oslo-området er viet betydelig oppmerksomhet gjennom arbeidet med regionale strategier i Oslo og Akershus der blant annet kommunene, Akershus fylkeskommune og Miljøverndepartementet har vært sterkt delaktige. Det er trolig ikke like påaktet at Lier og Røyken har en vekst i folketallet i 2012 på høyde med de kommunene som vokser mest i Akershus og for den saks skyld høyere enn i Asker, Bærum og Drammen. For Lier er det bare en videreføring av tendensen fra 2011. I denne årsrapporten viser vi blant annet hvordan veksten skjer. Ansvars- og oppgavedelingen mellom nasjonalt, regionalt og lokalt nivå kan fortone seg som å gjøre opp regning uten vert. Kommuneplanen ligger fortsatt i Miljøverndepartementet til godkjenning på grunn av et svært høyt antall statlige innsigelser, to år etter at den ble oversendt. Her forberedte kommunestyret nettopp denne veksten. Plansamarbeidet mellom Drammen og Lier om Fjordbyen fra Brakerøya til Gilhus og deltakelsen i Buskerudbyensamarbeidet er verktøy for å oppnå gode og langsiktige løsninger.

Flere medarbeidere

Aktivitetsøkningen fordrer flere medarbeidere. I et presset arbeidsmarked er konkurransen om kompetansen hardere enn tidligere og forutsetter samtidig at kommunene selv legger grunnlag gjennom blant annet lærlingeordningen. Utarbeidelsen av en ny og forholdsvis ambisiøs arbeidsgiverpolitisk plattform i 2012 er av betydning for hvordan Lier sikrer selvstendige, kompetente og offensive medarbeidere, gitt at den etterleves i alle ledd. Sykefraværet er redusert fra året før. Det er imidlertid svært store forskjeller internt i organisasjonen og til tross for betydelig innsats er fraværet for høyt i enkelte virksomheter. Det foreligger ikke noe entydig mønster.

Selskapene, en del av kommunefamilien – eierstyring

En betydelig andel av kommunens forvaltningsoppgaver og tjenesteproduksjon ivaretas av selskaper der Lier kommune er hel- og deleier. Kommunestyret legger vekt på et tett forhold til selskapene, god gjensidig forståelse for deres rolle og ikke minst ivareta eieransvaret. Eiermeldingen av 2009 er fulgt opp gjennom blant annet eier-/styreseminar med aksjeselskapene og oppfølging av de interkommunale selskapene.

Ressursdilemmaet

Vekst, befolkningssammensetningen, de nye oppgavene og forventet økning i kvalitet og omfang er blant forholdene som fører til at kommuneøkonomien er under press. Fraværet av avvik mellom regnskap og budsjett er ikke nødvendigvis uttrykk for romslige vilkår; mange av våre virksomheter har gjennom 2012 vært nødt til å tilpasse aktiviteten til de økonomiske rammene på en måte som gjør at det i etterkant er lite å gå på.

Det finnes ikke lenger reserver som kan veie opp når forutsetningene endrer seg gjennom året. Dermed vil nødvendige, kostnadskrevende tiltak lett få samme virkning som mangelfull budsjettstyring; overskridelser og fare for svekket ressurskontroll. Fenomenet har vært gjenstand for analyser som i noen grad har dokumentert hva avvik mellom budsjett og regnskap egentlig dreier seg om.

Lier, 12. april 2013

Hans-Petter Christensen
Rådmann

Samfunn

Grønne Lier

Lierstranda og Brakerøya – Plansamarbeid med Drammen

Plansamarbeidet mellom Drammen og Lier kommuner om utvikling av Lierstranda og Brakerøya er tatt et godt skritt videre i 2012. Forstudien for planarbeidet og oppstart av et forprosjekt ble godkjent i kommunestyret 10.12.12 og i Drammen bystyre 27.11.12. Forstudien er utarbeidet i samarbeid mellom kommunene med ordførerne som planstyre og begge formannskapene som fjordbyråd. Den avklarer videreføring og ressursbehov for plansamarbeidet. Kari Kiil fra AsplanViak har vært prosjektleder. Det ble arrangert felles studietur for fjordbyrådet til Oslo kommune i juni og møte i Drammen rådhus i november. Planstyret har hatt tre møter. Det har vært arrangert orienteringsmøter for grunneiere og næringsliv.

Buskerudbyen

Forslag til Areal- og transportplan for Buskerudbysamarbeidet har vært på offentlig ettersyn. Den ble godkjent i Lier kommunestyre 10.12.12, av kommunestyrene i de øvrige fire deltakerkommunene rundt samme tid og i Buskerud fylkesting 07.02.13.

Med finansiering av belønningsmidler i Buskerudbyen er flere tiltak i Lier gjennomført eller startet opp i 2012. Jernbanelinjen fra Kjellstad til Drammen er asfaltert og gjort brukbar som sykkelvei. Forprosjekt/mulighetsstudie for opprusting til høystandard sykkelvei på hele strekningen fra Lierbyen til Drammen er gjennomført og rapport levert 2012. Reguleringsplan kan påbegynnes. Oppgradering av bussholdeplassen ved Hegg skole med venteskur og lys er gjennomført. Ladestasjon for El-bil i Lierbyen satt opp. Det er satt av midler til delfinansiering av fremkommelighetstiltak for buss i krysset mellom Bruusgaards vei og Strandveien, og egen busstrase fram til rundkjøringen på Brakerøya. Tiltaket fullfinansieres og gjennomføres i 2013 (SVV er ansvarlig for gjennomføring).

Folkehelse – friskliv

Folkehelsekoordinator ansatt i 60 % stilling.

Nytt av året var også iverksettingen av folkehelseloven, som presiserer at folkehelse er hele kommunens ansvar (ikke bare helsetjenestens). I følge loven skal kommunen:

- Fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt
- Ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne
- Bakgrunnsnotat om folkehelse inngikk i planstrategien for Lier kommune.

Noen viktige folkehelseutfordringer i landet er:

- Sosial ulikhet – lav utdanning/inntekt – er sterkt assosiert med dårlig helse
- Psykiske lidelser koster Norge mer enn noen annen sykdomsgruppe. Mest belastende er depresjon, angst og alkoholmisbruk. Stort forebyggingspotensial
- Hjerter- og karsykdommer, kronisk lungesykdom (kols) og diabetes – 80 % kan forebygges
- Kreft – 1/3 kan forebygges

Helsetilstanden i Lier skiller seg ikke i stor grad fra resten av landet, jf. Folkehelseprofil 2013. Kommunens innbyggere har imidlertid:

- noen færre innleggelser på sykehus pga. skader/ulykker
- noe mer psykiske symptomer og lidelser
- noe mer plager og sykdommer knyttet til muskel- og skjelettsystemet

Kilder:

1. Folkehelseprofil for Lier kommune (Folkehelseinstituttet, 2013). Befolkningsandeler (prosent mv.) er omregnet til antall personer bosatt i Lier.
2. Helsetilstanden i Norge (Folkehelseinstituttet, 2010). Befolkningsandeler er omregnet til antall personer bosatt i Lier.
3. St.prp. nr. 1 (2007-2008) (Helse- og omsorgsdepartementet, 2007). Prosenttallet er omregnet til antall personer bosatt i Lier.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Lierstranda miljøprosjekt gjennomføres i nært samarbeid med Lier Industriterminal som største grunneier i området. Andre grunneiere inviteres til å delta. Prosjektet finansieres gjennom bidrag fra aktuelle deltakere.	HP 10-13 oppd 2.10	Overført	Overført til plansamarbeid Drammen

Miljøverndepartementet har ennå ikke tatt avgjørelse vedrørende innsigelsene til kommuneplanen. Det er nå (mars 2013) to år siden kommunen oversendte planen til Fylkesmannen og snart 22 måneder siden den ble videresendt til departementet. Kommunen har forhørt seg regelmessig om fremdriften, men ikke fått noen klare svar.

Lier kommune avga høringsuttalelse til Konseptvalgutredning for godsterminal i Drammensregionen (KVU) i juni 2012. Ekstern kvalitetssikringsrapport (KS1) er utarbeidet og offentliggjort i månedsskiftet februar/mars 2013. Avklaring av godsterminalen ventes når Nasjonal transportplan legges frem.

Statens vegvesen har utarbeidet reguleringsplan for strekningen Dagslett – Linnes på RV 23. Denne er i samsvar med føringene fra Lier kommunestyre. Planen er lagt ut til offentlig ettersyn av Statens vegvesen og skal sluttbehandles av Lier kommune som planmyndighet før sommeren 2013.

Kommunestyret vedtok klimahandlingsplan i juni 2012.

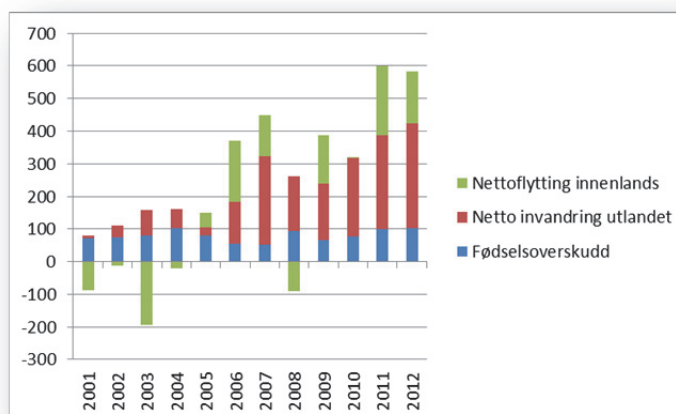
Miljøpris i Grønne Lier for 2012 gikk til Per Osmund Espedal og Barnas miljøpris i Grønne Lier gikk til Gullaug skole for andre år på rad.

Befolkningsdata

Befolkningsdata pr. 1.1	2010	2011	2012	2013	Endring siste år
Innbyggere ialt	23 267	23 580	24 177	24 763	586
0-5 år	1 806	1 783	1 849	1 880	31
6-15 år	3 196	3 261	3 258	3 309	51
16-66 år	15 570	15 753	16 131	16 482	351
67-79 år	1 840	1 941	2 074	2 221	147
80-89 år	734	720	725	721	-4
over 90 år	121	122	140	150	10

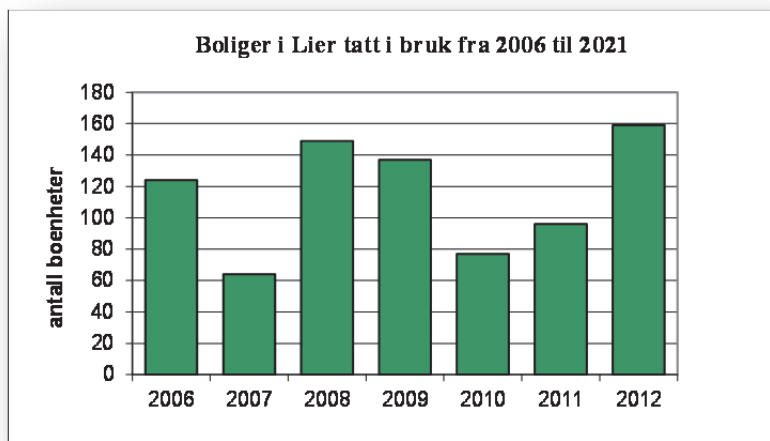
Liers befolkning økte med 586 personer eller 2,4 % i 2012, samme nivå som i 2011. Innvandring utgjør 55 % av veksten, innenlands flytting 27 % og fødselsoverskudd 18 %. 6-15 åringene vokste i 2012 med 1,6 % etter å ha hatt en nedgang på 1,3 % i 2010. Den største veksten kom i gruppen 67-79 år som økte med 7,1 %.

Fra og med år 2000 til og med 2012 har befolkningen i Lier vokst med 3232 personer. Ca. halvparten av veksten i perioden kommer fra innvandring mens den andre halvparten kommer fra innenlands nettoflytting og fødselsoverskudd. Fødselsoverskuddet (forskjellen på antall barn som blir født og antall personer som dør) ligger stabilt på mellom 80 og 100 årlig, mens både innvandring og nettoflytting fra innlandet svinger sterkt fra år til år. Tendensen er at innvandringens andel av veksten har tiltatt fra 2006 frem til i dag, mens den var beskjedent frem til og med 2005. Arbeidsinnvandring fra Øst-Europa, og i de senere årene familieegjenforening fra Øst-Europa, er dominerende.

I løpet av 2011 og 2012 har Liers befolkning økt med 1183 personer. De fleste skolekretser har hatt befolkningsvekst. Høvik har vokst sterkest, 511 personer hvorav 343 i Hasselbakken. Også Hegg 279, Egge 91, Sylling 111 og Gullaug 107 har hatt betydelig vekst, mens Hallingstad -11 og Hennummarka -67 har hatt nedgang.

Boligbygging

Kilde: Kompas og Lier kommune

Rapporteringen på boligbygging er lagt om. Tidligere år har vi rapportert på antall godkjente boliger fordi denne statistikken har vært sikrest for siste år. Etter omlegging av registreringen er statistikken for boliger som har fått midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest blitt bedre og kan nå benyttes som grunnlag. Dette er boliger som er tatt i bruk og rapporten gir dermed et bedre bilde av hvordan boligmassen øker fra år til år.

I 2012 ble det gitt midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest til i alt 159 boenheter i Lier hvorav 99 i Høvik, 27 i Hegg og 20 i Egge krets. Fra og med 2006 til 2012 er ca. 800 nye boliger i Lier tatt i bruk, av dem nærmere 250 i Hasselbakken/Flåtan.

Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstall i KOSTRA var ikke tilgjengelige da årsrapporten ble skrevet. NAV opplyser arbeidsledigheten i Lier 2012 var på 2 %, Buskerud og Landet hadde en ledighet på 2,5 %. For mer detaljerte tall vises det til månedlige meldinger om arbeidsledigheten til Formannskapet.

Tjenestene

Grunnskole og PPT

Økonomisk resultat

Grunnskole og PPT (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	244 822	243 467	1 355	0,6 %
Driftsutgifter inkl mva ref	39 317	28 877	10 440	36,2 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-29 727	-23 724	-6 002	25,3 %
Driftsresultat	254 413	248 620	5 793	2,3 %

Totalt merforbruk på fellesområdet ble 3,5 mill. kr.

Den største årsaken til merforbruket er utgifter til skyss som ble 2 mill. høyere enn budsjett. Dette har sin årsak i at kommunen må betale for kjøring av funksjonshemmede som ikke går på nærskolen, noe som tidligere ble betalt av fylket. Etter sak hos fylkesmannen er det bestemt at kommunen skal betale differansen mellom skysskostnaden til nærskolen og skysskostnaden til spesialenheten. I snitt utgjør dette at kommunen skal ha tilbakebetalt 28 % av skysskostnadene for elever med nedsatt funksjonsevne som ikke går på nærskolen. I skoleåret 2012/13 utgjør dette ca. 190.000 kr. Lier kommune må betale alle kostnader til skyss for ungdomsskoleelever i avlastningstilbud.

Spesialskoler (Frydenhaug) og kjøp/salg av plasser mellom kommuner (fosterhjems plasser) hadde et avvik på 0,9 mill.

Skolene hadde i sum et merforbruk på 2,2 mill. i forhold til budsjett. Det var 3 skoler som slet ekstra med å holde seg innenfor rammene i 2012. Hegg, Hennummarka og Sylling skole hadde i sum et merforbruk på 2,8 mill. Dette hadde flere årsaker; bl.a. redusert elevtall som medfører en reduksjon av ramme, og utfordringer i forhold til elever som har et stort behov for ekstra ressurser.

Måloppnåelse

- Ungdomsskolenes grunnskolepoeng (summen av standpunktkarakterer og eksamenskarakterer) var 41.0 i Lier kommune noe over Buskerud 39.8 og nasjonalt 39.9.
- Lier kommune startet opp med «Ny Giv» i 2012, et prosjekt for å øke andelen elever som gjennomfører videregående skole.
- Leseplanen er revidert og arbeidet med å kvalitetssikre leseopplæringen og oppfølgingen av elever videreføres.
- Kvalitetsplanene for lierskolen er revidert gjennom 3 faser, fordelt på 3 politiske behandlinger. Endelig plan vil foreligge i 2013.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Felles skoleadministrasjon i ungdomskolekretsene vurderes. Dette inngår som en del av utredningen om elevtallsutviklingen i ungdomskolekretsene.	HP 12-15 oppd 2.8	Underveis	Ses i sammenheng med sak skolestruktur. Kommer til behandling i mai 2013.
Den avsatte post til miljøarbeider/sosiallærer/"Inn på Tunet" som fordeles av Tjenesteutvalget.	HP 12-15 oppd 2.9	Fullført	I sak 19/2012 gjorde tjenesteutvalget vedtak om avsatte midler på 1 mill. kr. Pengene skulle fordeles slik: • opprettholde miljøarbeider 415.000 • sikre valgfag på ungdomstrinnet 250.000 • Inn på tunet 100.000 • generell styrkning av skolesektoren 235.000

Annet:

Brann ved Heia skole

Natt til søndag 19. august brant det på Heia skole. Som følge av brannen ble hele den gamle skolen, ca. 1/3 av bygningsmassen stengt. I dette bygget var det to klasserom, personalrom, møterom og arbeidsrom for halvparten av de ansatte. Skolen fant på kort tid gode alternative løsninger både for elever og personalet. Alle elever kom til skolestart som planlagt mandag 20. august.

Høsten 2012 gikk med til utlufting og rivning innvendig. I januar 2013 startet gjenoppbyggingen innvendig. Bygget er klart til bruk ved skolestart høsten 2013.

Barnehage

Økonomisk resultat

Barnehage (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	31 514	30 164	1 350	4,5 %
Driftsutgifter inkl mva ref	159 513	149 246	10 267	6,9 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-17 081	-12 998	-4 082	31,4 %
Driftsresultat	173 946	166 411	7 535	4,5 %

De tre kommunale barnehagene viste et driftsresultat på mindre enn 1 % avvik fra budsjett.

På fellesområdet hadde vi i utgangspunktet et merforbruk på 4,5 mill. kr. Etter at avregningen for 2012 som foretas mellom regnskap og budsjett for de kommunale barnehagene var utført, viste det seg at kommunen må etterbetale ca. 3 mill. kr i tilskudd til de private barnehagene. Dette skyldes at de kommunale barnehagene i snitt gjennom året har hatt færre barn i sine barnehager enn hva det var budsjettert med. Totalt avvik på fellesområdet for barnehage ble derved hele 7,5 mill. kr. Overskridelsen relaterer seg i hovedsak til:

Foto: Hanne Thorhalsson

Tilrettelagte tiltak viser en overskridelse på 2,1 mill. kr, herav er 1,4 mill. lønn til spesialpedagogene. Det er også et merforbruk for utbetalinger til private barnehager (vedtak om timer til pedagog og assistent) på 1,3 mill. kr.

Kommunalt tilskudd til private barnehager ble 2,6 mill. høyere enn budsjettert. Mye av årsaken til dette var at kompensasjon for lønnsoppgjørene og for økte pensjonskostnader i kommunale barnehager ble høy i 2012. En annen årsak til overskridelsen, var at barnehageområdet i rammen for 2012 ikke var kompensert fullt ut for pris- og lønnsvekst. Med avregningen for 2012, økte merforbruket med 3 mill. kr, og ble derved totalt ca. 5,6 mill. kr.

Måloppnåelse

- Åpen barnehage er etablert på Tranby
- Språkkartlegging av alle barn er gjennomført og alle barnehager har god kompetanse til å bidra positivt til et barns språkutvikling.
- Det er startet opp en pilot med «barnehagevandring» ved 4 barnehager.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Den statlige kontantstøtteordningen reduseres i 2012. Rådmannen utreder om en kommunal ordning kan sikre mer valgfrihet og redusere presset på plasser i barnehagene.	HP 12-15 oppd 2.10	Fullført	KS 1283/2012

Annet

Opptak

Lier kommune hadde full barnehagedekning i 2012. Det vil si at alle barn med rett til plass (barn som fylte ett år innen utgangen av august 2012) fikk tilbud.

I tillegg fikk barn uten rett (barn født etter 31.08.11) tilbud om plass, så sant de hadde søkt innenfor fristen for hovedopptak. Vi hadde ca. 50 ledige barnehageplasser etter hovedopptaket.

Tilsyn

Lier kommune har hatt tilsyn med 11 ikke kommunale barnehager.

Det lages en tilsynsrapport pr. tilsyn som sendes barnehagen. To ganger per år sammenfattes alle tilsyn i perioden opp i en melding til tjenesteutvalget.

Vårt inntrykk er at det i all hovedsak er meget god kvalitet i barnehagene i Lier, og tilsynene avdekker få avvik og merknader.

Lier kommune fører tilsyn etter en rullerende 3 års plan.

Omsorgstjenester

Økonomisk resultat

Omsorgstjenester (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	276 868	256 408	20 460	8,0 %
Driftsutgifter inkl mva ref	70 547	63 644	6 903	10,8 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-62 725	-46 926	-15 799	33,7 %
Driftsresultat	284 690	273 126	11 564	4,2 %

Ved 2. tertial ble det meldt om et mulig merforbruk utover budsjett på ca. 14 mill. kroner, mens resultatet ble et merforbruk på 11,5 mill. kroner. 2012 har vært et krevende år for de 11 virksomhetene i forhold til å løse oppgaver og håndtere aktiviteten innenfor vedtatt budsjetttramme. To av virksomhetene hadde et mindreforbruk, mens 9 av dem hadde et merforbruk.

I Habiliteringsvirksomheten, Psykisk helse og Ytre Lier bofellesskap er merforbruket direkte knyttet til brukere med behov for ressurskrevende tjenester. Disse tjenestene kompenseres via statens toppfinansieringsordning etter særskilt innrapportering.

Lier kommune har tilrettelagt helse og omsorgstjenester før, istedenfor og etter behandling i spesialisthelsetjenesten. Både institusjonstjenesten og hjemmetjenesten har vært og er sentrale aktører for å oppfylle intensjonen med samhandlingsreformen. Kommunens hjemmetjenester har ivaretatt en økning i oppdrag/brukere i 2012, men dette har ikke latt seg gjøre innenfor vedtatte budsjetttrammer.

Frogner sykehjem har hatt et utfordrende år med stort overforbruk på vikar og ekstrahjelp. Årsaken er bl.a. pasienter med særlig store behov.

Lier kommune har håndtert endringer som følge av samhandlingsreformen som trådte i kraft 1.januar 2012. Kommunens medfinansieringsplikt for spesialisthelsetjenesten og ansvar for utskrivningsklare pasienter, har medført endrede og økte behov, og etterspørsel etter kommunale helse- og omsorgstjenester.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det forutsettes at fremtidig organisering av BPA skjer i privat regi. Kommunal drift anses uaktuelt. Satser for egenbetaling legges frem som egen sak.	HP 11-14 oppd 2.11.	Gjennomført	Kommunen inngikk i 2011 tjenestekonsesjon med 6 private selskaper.
Kommunestyret vedtok enstemmig å ta ut innstillingens 2. kulepunkt og ba om at rådmannen legger fram egen sak om disponering av etterbetalt tilskudd til etablering av omsorgsboliger.	2. tert 11 KS 69/11	Gjennomført	Kulepunkt 2 er avsetning av økt tilskudd ifb. med bygging av demensboliger 2,4 mill til disposisjonsfond.
Rådmannen utreder muligheten for å innføre fritt brukervalg for brukere av hjemmehjelp og hjemmesykepleie i løpet av 2011.	HP 11-14 oppd 2.16.	Gjennomført	Ble vedtatt 10. desember 2012 - i sak 110/2012. Konkurransesgrunnlaget legges frem for politisk behandling juni 2013.

Rådmannen får i oppdrag å fremme forslag om en tidsplan og prosess for mulig omorganisering av driften av kommunens sykehjem i løpet av 2011.	HP 11-14 oppd 2.20.	I gang	Vedtak av 10. desember 2012.
Forsøksprosjektet vedtatt i forbindelse med 1. tertialrapport 2011 om økt grunnbemanning for å redusere sykefraværet gjennomføres snarest og finansieres gjennom økt sykepengerefusjon, ref. 2.3 og 2.4.	HP 12-15 oppd 2.5	I gang	Forprosjektet klart
Arbeidet med kompetanseoppbygging og dyktiggjøring av medarbeiderne og deres ledere videreføres, ref. HP 2011 – 2014. Det utarbeides en konkret gjennomførings-plan for oppbygging av spisskompetanse rettet mot diagnosegruppene demens og alderspsykiatri. I tillegg settes det inn noe fokus på kompetanseøkning rettet mot fagområdet intravenøsbehandling og sykdomsobservasjon.	HP 12-15 oppd 2.6	I gang	Gjennom kommunens opplæringsplan ble det gitt tilbud om skoling i demens og aldersgeriatri, på ulike utdanningsnivå. Det har vært gjennomført opplæring i intravenøs behandling i samarbeid med helseforetaket. Kurs i ernæring gis av helseforetaket i mars 2013.
Det etableres et delprosjekt under sykehjemprosjektet som utreder: 1) Hvordan bruk av omsorgsteknologi i kommunen kan bidra til at folk kan bo lengre og bedre hjemme. Hvordan bruk av omsorgsteknologi i det nye sykehjemmet kan bidra til god kvalitet i tjenestene.	1. tert 12 KS 58/12	I gang	Det er etablert en egen gruppe under sykehjemsprosjektet. Starter pilotprosjekt «Tilsyn natt» i Arena Helseinnovasjon i bofellesskap Bratromvn

Annet

Omstillingsarbeidet

Omstillingsarbeidet med å kostnadseffektivisere tjenestene - arbeide smart og godt, uten at det går på bekostning av kvalitet, er videreført fra 2011. Brukerundersøkelsen gjennomført høsten 2012 viser en gjennomgående høy bruker og pårørendetilfredshet. 6 av 11 virksomheter har nådd målet om å ligge over landsgjennomsnittet i brukertilfredshet (7 i 2011), 3 virksomheter hadde en brukertilfredshet like under landsgjennomsnittet, (ingen i 2011) mens 2 var en del under landsgjennomsnittet, samt at 2 virksomheter ikke fikk gjennomført brukerundersøkelse.

Omsorgstjenestene har et ambisiøst mål om opplevd kvalitet over landsgjennomsnittet, til et kostnadsnivå blant de 10 laveste i landet. Arbeidet har i hovedsak konsentrert seg om fem områder: brukertilfredsheten, det økonomiske resultat, overtidsbruken, nærværet og medarbeidertilfredsheten.

Tiltak som ble iverksatt i 2011 er videreført, og nye tiltak er gjennomført. Virksomhetene jobber innad i egen virksomhet, og sammen på tvers av fagområder, for å finne gode løsninger på felles utfordringer. Mye av de økonomiske ressursene er bundet opp i lønnskostnader, kjøp av tjenester og regulert av avtaler, endringer er derfor tidkrevende. Enkelte av tiltakene vil først gi helårseffekt fra 2013. Det skal imidlertid ikke legges skjul på at arbeidet er svært krevende sett i lys av mange endrete behov, nye behov og ikke minst arbeidet med Samhandlingsreformen.

Etter at de 11 omsorgstjenestene hadde en svak reduksjon i sykefravær fra 2009 til 2011 (fra 11,8 til 11,0 %) økte sykefraværet i 2012 til 12 %. Dette til tross for stor oppmerksomhet med flere og ulike oppfølgingstiltak. Bl.a. har det vært gjennomført oppfølging og tilrettelegging for gravide medarbeidere, et tiltak som nå skal gjennomføres i alle virksomheter i Lier kommune. I tillegg er prosjektet «fra deltid til heltid» startet opp. Det er store variasjoner i sykefraværet i omsorgstjenesten, virksomheten med lavest sykefravær hadde et fravær på 5,2 %.

Samhandlingsreformen

Kommunestyrets vedtak i sak 70/2011 er førende for hele reformperioden 2012 – 2015. Det er inngått avtaler med Vestre Viken HF om gjennomføring, avtalene skal reforhandles i 2013. Kommunehelsesamarbeidet Vestre Viken bidrar til kommunenes dialog og forhandler på vegne av kommunene. Samarbeidet med helseforetaket er godt, og det er ikke registrert spesielle problemer.

Medfinansieringsplikten er nå litt mindre usikker. Kommunen betalte et månedlig akontobeløp i 2012 som til sammen utgjorde 23,3 mill. kroner. Kommunen betaler 20 % av alle sykehusopphold, men innleggelser og utskrivninger styres i all hovedsak av helseforetaket. Lier har totalt i 2012 betalt for 22 døgn for utskrivningsklare pasienter vi ved utskrivningstidspunktet ikke kunne gi et kommunalt helse- og omsorgstjenestetilbud.

Arbeidet med planlegging av kommunalt tilbud om øyeblikkelig hjelp fra 2013 er startet opp i samarbeid med Legevakten i Drammensregionen IKS. Finansieringen av tiltaket skjer med en overføring fra det kommunen får til medfinansiering, tiltaket forutsettes vil redusere bruk av spesialisthelsetjenesten.

Det er utarbeidet en avtale med Drammen sykehus, Høgskolen i Buskerud og kommunene i opptaksområdet til Drammen sykehus om FOU (Forskning Opplæring og utvikling) samarbeid. Kostnadene til dette forutsettes dekket innen gjeldende opplæringsbudsjett.

Opplæring i intravenøs behandling er gjennomført i 2012 i samarbeid med sykehuset.

Nytt sykehjem

I 2012 ble det inngått en avtale med Vestre Viken HF om kjøp av tomt for nytt sykehjem. Arbeidet med rom- og funksjonsprogrammet, arkitektkonkurransen og forprosjektet vil gjennomføres i 1. halvår 2013.

Brukerstyrt personlig assistanse:

Som meldt i 2. tertial har oppmerksomheten i 2012 først og fremst vært å få etablert tilfredsstillende turnus for de assistentene som utfører tjenester der kommunen er arbeidsgiver. Rådmannen fastsatte en instruks for arbeidslederne som ble gjort gjeldende fra 3. tertial.

Ved utgangen av 2012 var det 11 personer som mottok tjenester fra Lier kommune, organisert som brukerstyrt personlig assistanse:

- For assistentene til 7 av brukerne er Lier kommune arbeidsgiver
- For assistentene til 2 av brukerne er bruker arbeidsgiver selv
- For assistentene til 2 av brukerne (1 ny i 1. tertial) er to av firmaene som har fått tjenestekonsepjon, arbeidsgivere.

Ressurskrevende tjenester:

Tilskudd for ressurskrevende tjenester i 2012 har økt mer enn hva som var budsjettert. Årsaken til dette er at antallet personer som har behov for omfattende tjenester har økt med 5 personer fra 2011 til 2012. Enkelte av disse har hatt tjenestetilbud tidligere, men omfanget har økt, slik at de er kommet over kostnadsgrensen for tilskuddet.

Innvandring

Det har ikke vært noen stor økning i etterspørsel etter tjenester fra innvandrere.

Innvandrerforum er etablert med møter 2-3 ganger i året. Informasjon om helseutfordringer har vært drøftet i Innvandrerforum og informasjon og brosjyrer om helse på forskjellige språk vil bli lagt ut fra kommunens hjemmeside.

I 2013 vil det bli gjennomført 3 bolker av 50 timers opplæring i norsk og helsefag for ansatte innen omsorgsvirksomhetene som ikke anses å ha gode nok norskkunnskaper.

Psykisk helse har nå 35 brukere med utenlandsk opprinnelse, en svak økning fra 2011.

Helse- og sosialtjenester

Økonomisk resultat

Helse- og sosialtjenester (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	72 388	66 273	6 116	9,2 %
Driftsutgifter inkl mva ref	70 219	60 012	10 207	17,0 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-27 432	-17 878	-9 553	53,4 %
Driftsresultat	115 176	108 406	6 769	6,2 %

Sluttresultatet viser et merforbruk på 7,8 mill kr. dette er i tråd med meldingene i 2. tertial. Voksenopplæringen leverte et resultat i balanse, mens de øvrige virksomhetene fortsatt strever med å holde vedtatt budsjett.

Helsetjenesten

Ved 2. tertial meldte Helsetjenesten om et mulig merforbruk utover budsjett på 1,1 mill. kroner, mens årsresultatet ble et merforbruk på 0,7 mill. kroner. Merforbruket skyldes en kombinasjon av at legevakten ble noe dyrere enn budsjettet, og at det ble benyttet noe mer legeårsverk og helsesøsterårsverk enn budsjettet.

Barneverntjenesten

Ved 1. tertial meldte Barneverntjenesten om et mulig merforbruk utover budsjett på 6,4 mill. kroner, nedjustert til 4 mill. kroner ved 2. tertial. Gjennom systematisk arbeid med å holde kostnadene under kontroll og god kontroll på refusjonssøknader, har barnevernet i 2012 klart å redusere kostnadsnivået. Årsresultatet for virksomheten ble et merforbruk på 3,6 mill. kroner i forhold til budsjett. Som meldt i tertialrapportene skyldes det flere omsorgsplasseringer enn budsjettet, disse forholdene er kompensert for i 2013.

I 2012 mottok barneverntjenesten 15,9 meldinger i gjennomsnitt pr. måned (totalt 191 meldinger). (I 1. tertial var det i gjennomsnitt 16,8 meldinger pr. mnd., i 2. tertial 15,3 og i 3. tertial 15,8). I gjennomsnitt har det i 2012 vært 144,5 hjelpetiltak pr. mnd. (I 1. tertial var det i gjennomsnitt 148,5 hjelpetiltak pr. mnd., i 2. tertial var det 146,5 og i 3. tertial 138,5). I gjennomsnitt har det i 2012 vært 41 omsorgstiltak pr. mnd. (I 1. tertial var det i gjennomsnitt 41,5 omsorgstiltak pr. mnd., i 2. tertial var det 41,8 og i 3. tertial 39,8).

Nav/sosialtjenesten

Ved tertialrapporteringene, har NAV meldt om et mulig merforbruk utover budsjett på 2 mill. kroner, mens årsresultatet ble et merforbruk på 2,2 mill. kroner.

Antall personer som har mottatt sosialstønad er redusert fra 460 i 2011 til 442 i 2012, dvs. en reduksjon på ca. 4 %.

Aldersfordelingen, basert på det antall som mottar stønad gjennomsnittlig hver måned viser:

Sosial stønad:	Gjennomsnitt: 2012	Gjennomsnitt 2011	Prosent +/-
18-24	34	38	-12 %
25-44	99	115	-14 %
45-66	59	64	-7 %
67 år og over	1	2	-44 %
Gjennomsnitt total	192	218	-12 %

Tabellen med aldersfordelingen inkluderer også de personene som har mottatt kvalifiseringsstønad, og de som har fått rusbehandling i institusjon.

Gjennomsnittlig stønadsbeløp er økt fra kr. 8 949 i 2011 til kr. 9 434 i 2012. Årsaken er økning i boutgifter og økning i antall rusmisbrukere i bo- og omsorgstiltak.

Stønadslengden er redusert fra gjennomsnittlig 5,0 mnd. i 2011 til 4,8 mnd. i 2012. Det er her effekten er størst både sosialt og økonomisk.

Rus område hadde et overforbruk på 3,3 mill kr. Årsaken til overforbruket er en økning på 11 plasser i bo- og omsorgs institusjon fra 2011 til 2012.

Antall RUS misbrukere	Totalt:
2011	9
2012	20

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Kommunestyret slutter seg til forslag fra Kirsti Marie L. Lyngås (SP) om å be rådmannen legge fram sak om Kveldsundervisning på voksenopplæringen.	2. tert 11 KS 69/11	Fullført	Melding TU/KS juni 2012

Annet

Prosjekt barnefattigdom

I 2010 ble kommunen innvilget kr. 270.000 fra Fylkesmannen som ble brukt til lekegruppe, klatrestativ og benker for foreldrene i boligområdet Tranbylia. Utstyret er godkjent etter EU standard og i flittig bruk. Det er ikke søkt om ytterligere midler til dette formålet.

Økonomisk resultat

Kultur (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	20 399	21 250	-851	-4,0 %
Driftsutgifter inkl mva ref	10 781	8 770	2 011	22,9 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-4 950	-3 426	-1 524	44,5 %
Driftsresultat	26 230	26 594	-364	-1,4 %

Tjenesteområdet har et mindreforbruk på til sammen 0,36 mill kr. Det er i hovedsak Kultur og fritid og Biblioteket som står for dette. Kultur og fritids mindreforbruk skyldes i hovedsak at de ikke har erstattet fullt ut ved sykdom og svangerskapspermisjoner samt inntekter som ble kompensert ved tilskudd i 2012 hvor kostnadene påløp i 2011. Biblioteket har styrt bevisst mot et mindreforbruk på lønn for å ta igjen overforbruk fra tidligere år.

Måloppnåelse

- Inventaret ved hovedbiblioteket i Lierbyen ble fornyet høsten 2012. Oppgraderingen videreføres i 2013.
- Hovedbiblioteket og Tranby bibliotek har fullført mediesikring med tyverialarm, og er klargjorte for overgang til selvbetjent utlån og innlevering i 2013.
- Kulturskolen flyttet inn i nye lokaler på Stoppen til nyttår.
- Økning i søkermassen til Kulturskolen gjør at reduksjonen i ventelistene er mindre enn planlagt.
- Liunggjengen ønsker å kjøpe subsidierte tjenester av kulturskolen på lik linje med skolekorpsene, men det er utfordrende for Kulturskolen å finne rammer til dette. Dessuten er mange av medlemmene eldre enn kulturskolens øvre aldersgrense. Noen av medlemmene har fått plasstilbud i kulturskolen.
- Hegg gamle skole er rustet opp og det er satt av midler av økt kulturbevilgning til nye tilbud.
- Ny, tilrettelagt kultursal ved nye Hegg skole ble vedtatt høsten 2012.
- Mange tiltak og prosjekter er gjennomført når det gjelder drift av aktivitetsanlegg, samt i forhold til friluftslivsmuligheter, med mål om å kunne bli Årets friluftslivskommune.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det utarbeides en idretts- og kulturmelding (plan) for Lier. Meldingen skal gi en samlet oversikt over status, mål og virkemidler for idretts- og kulturlivet i Lier kommune. Meldingen skal vise hva kommunen ønsker å oppnå og få til på idrettsområdet og kulturområdet i et 12 års perspektiv, og angi konkrete handlingsrettede tiltak knyttet til ulike strategier. Planen følges opp gjennom budsjettene for det enkelte år. I meldingen skal det legges til grunn perspektivet om at deltakelse i idretts- og kultur er helsefremmende. Samhandlingsformen vektlegger helseforebyggende arbeid/tilbud og ses i sammenheng ved utarbeidelse av meldingen. Idretts- og kulturmeldingen skal være et styringsdokument som angir retningen for idretts- og kultursatsingen i Lier kommune innenfor den strategiske perioden. Det opprettes et arbeidsutvalg for planen som skal bestå av politikere, representanter fra Lier Idrettsråd, Lier kulturråd og administrasjonen mv. Arbeidet med utformingen av meldingen forankres i Tjenesteutvalget. Kommunestyret holdes orientert om arbeidet og framdrift. Den ferdige idretts- og kulturmeldingen legges frem til sluttbehandling i kommunestyret. <u>Samordnes med:</u> Rådmannen utarbeider en plan for støtte og bidrag til oppgradering, vedlikehold og revitalisering av lokale forsamlingshus mv. i løpet av 2011.	TU møte 16.01.12	Under avslutning	Se eget avsnitt under
Det avsettes økte midler til drift av St Hallvardshallen fra 2012. Alternative drifts- og finansieringsmodeller utredes. Kommunen viderefører dialogen med ulike interessenter om hvordan dette kan gjennomføres.	HP 11-14 oppd 2.10.	Utført	Kontrakt signert St. Halvardhallen og Bfk
Rådmannen fremmer egen sak om økt innsats for merking av stier, gangveier og løyper for å bedre tilgjengeligheten av marka for alle brukergrupper.	HP 12-15 oppd 2.13	Startet	Inngår i Idrett og kulturmeldingen.

Annet

Nye lokaler, Kulturskolen

Sommeren 2012 startet ombygging av deler av tidligere Stoppen ungdomsskole til kulturskole. Ombyggingen har vært meget krevende, bl.a. pga. krav om lydisolering ved kulturskoledrift. Dette er krevende i et allerede eksisterende bygg, testing viser at dette har blitt vellykket gjennomført. I tillegg til spesialrom for kulturskoleundervisning har kulturskolelærerne fått eget arbeidsrom til forberedelser. Lokalene ble tatt over 3. desember fra entreprenør.

Oppgradering av hovedbiblioteket

I 2012 ble det gjennomført en lenge etterlengtet oppgradering av hovedbiblioteket i Lierbyen, hvor alle arbeidsbord, stoler og sittegrupper for publikum ble skiftet ut med møbler i friske farger og moderne design. De gamle møblene har vært i aktiv bruk helt fra innflyttingen i lokalene i Fosskvartalet i 1991, og bar tydelig preg av møtene med tidens tann.

Idretts- og kulturmelding for Lier.

Tjenesteutvalget bestilte i februar 2012 en idretts- og kulturmelding som status og strategigrunnlag for planlegging og prioritering for kommende 12 år. Arbeidet med planen startet opp våren 2012 med sikte på politisk behandling i løpet av våren 2013. Det ble parallelt arbeidet med en kommunal plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet for 2013-17. Flere tiltak innenfor friluftslivstilrettelegging ble gjennomført eller startet. Opprusting og infotiltak langs gamle jernbanetraseen er gjennomført som del av et EU-prosjekt kalt «Rekreative ruter».

Kulturarenaer

Mulig samordning av kulturarenabehov ved nye Hegg skole og Lier musikkverksted/Hegg gamle skole ble utredet med to alternative lokaliseringer av en tilrettelagt kultursal. Det ble fattet vedtak om å bygge kultursal som del av nye Hegg skole. Økt kulturbevilgning bidro bl.a. til å sikre økt aktivitetstilbud fra høsten 2012 ved Hegg gamle skole og finansiering av enkle utbedringstiltak ved de mest brukte kulturarenaer ellers.

St.Hallvardhallen

Det er inngått leieavtale mellom Lier kommune og St.hallvardhallen drift A/S og St.Hallvardhallen Eiendom A/S. Det er videre inngått avtale om fremleie med Buskerud fylkeskommune. Det vil bli lagt frem en politisk melding når det formelle er på plass.

Generelt

2012 ble nok et år med bredde i aktiviteter og tjenester og mange arrangementer på kulturområdet. Eplefestivalen gjenoppsto som del av kulturminnedagen på Lier Bygdetun. Ungdommens kulturmønstring og dansegalla for mennesker med bistandsbehov ble gjennomført som suksessarrangementer. Mange små og store arrangementer ellers ble gjennomført i kommunal regi og i regi av frivillige organisasjoner med tilskudd fra kommunen. Mye godt frivillig arbeid nedlegges for å sikre gode kultur- og fritidstilbud for alle i Lier.

Det er utarbeidet mer detaljerte årsrapporter for deler av tjenestene.

Infrastruktur - Bygg, VA, Vei

Økonomisk resultat

Infrastruktur - Bygg, VA, Vei (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	60 867	59 020	1 847	3,1 %
Driftsutgifter inkl mva ref	141 905	136 864	5 042	3,7 %
Inntekter eks. syke. sv.ref og mva ref	-84 245	-71 787	-12 458	17,4 %
Driftsresultat	118 527	124 097	-5 570	-4,5 %

Tjenesteområdet har i 2012 et mindreforbruk på ca. 5,5 mill. Anlegg og Eiendom har det største overskuddet, men også de andre virksomhetene har bidratt. Den snøfattige vinteren har gjort at det har gått betydelig mindre ressurser på brøyting enn i et normalår, og energiprisen har også vært lavere enn budsjettet. Virksomheten Kjøkken kom senere i gang med dagsenteret i Lierbyen enn planlagt, og bidrar dermed også til et mindreforbruk på tjenesteområdet.

Måloppnåelse

- Vellykkede rekrutteringsprosesser
- Ikke nedgang i sykefravær, Lier Drift
- Vedlikeholdsplan bygg, i rute. Vedlikeholdsplan vei, under arbeid.
- Implementert kvalitetssystem
- Etablert økonomistyringsprosjekt
- Positiv utvikling i vannforbruket i 2012
- Noe forsinkelser i prosjektene i Temaplan avløp
- Hegg skole og nytt sykehjem bygges etter passivhusstandard.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det avsettes midler til drift/investering av Heiahallen fra 2011. Det arbeidet som er igangsatt videreføres. Alternative drifts- og finansieringsordninger utredes. Kommunen viderefører dialogen med ulike interessenter om hvordan dette kan gjennomføres. Fordi hallen skal benyttes til undervisningsformål i Lierskolen har denne prioritet.	HP 11-14 oppd 2.9.	Under realisering	Jfr. Utredning VA + vei.
<u>Samordnes med:</u> Investeringer i maskiner og kjøretøy til Lier Drift holdes på et minimumsnivå til man har fått en avklaring mht. fremtidig organisering av Lier Drift. Kirkens andel trekkes ut av potten.	HP 13-16 oppd 2.11		

Lier Drift fristilles i større grad og søkes omorganisert til et kommunalt eiet KF/AS i løpet av 2011. I denne prosessen vurderes det om Tranby Varme og Servicesentral bør inngå i den nye enheten alternativt mulighet for salg eller fortsatt egen drift.	HP 11-14 oppd 2.13.	I gang	Blir ikke vurdert før er evt. VA IKS for Hurum, Røyken og Lier er avklart.
Det igangsettes planarbeid for utbygging av gang- og sykkelveier iht. vedtatt prioriteringsliste med særlig vekt på skoleveier. Kommunen inngår i forhandlinger med Fylkeskommunen/Statens Vegvesen om mulig forskuttering. Egen gangveiforbindelse mellom Hennumtorget og Nordal skole inngår i arbeidet. Miljøutvalget er styringsgruppe.	HP 13-16 oppd 2.3	Startet	Oppstart med henvendelse til Buskerud fylkeskommune
<u>Samordnet med:</u> Rådmannen utreder investeringstiltak for å sikre skoleveier slik at skyssgodtgjøring kan reduseres (kost/nytte-analyse) inkl. folkehelseperspektivet.	HP 12-15 oppd 2.12		

Annet

De største prosjektene innenfor bygg og VA blir omtalt i eget avsnitt om Investeringer.

Veiområdet

Det har vært stor aktivitet innenfor veiområdet i Lier kommune i 2012. Samtidig med VA saneringsprosjektet Lierbyen er i tillegg gatene renovert også med ny LED-belysning, utbedringen av Eikseterveien er nær ferdig, og tverrvei på Kjenner ble anlagt. Linnesbakken ble utbedret med bredere fortau og vei asfalteres vår 2013.

I forbindelse med Lindums konsesjon av massedeponi på Egge ble pålagt utbedring av Baneveien mellom Vestsideveien og Egge Gård påbegynt. Det er også anlagt en midlertidig gang og sykkelvei på strekningen.

All kommunal veigrunn med g/bnr 0/0 er blitt matrikkelført med kommunen som eier, det ble delt ut tilskudd til 29 private veier og det er foretatt en omfattende inspeksjon av 33 bruer i kommunen.

Også på riks og fylkesveier har det vært aktivitet som er av betydning for innbyggere i Lier kommune. Vegvesenet har hatt en større opprydding av gangfelt i 60 soner. Det ble etablert en rundkjøring på RV23 ved Linnes renseanlegg. I tilknytning til arbeidet ble tilliggende boligvei og gang-/sykkelvei lagt om. Justadlinna mellom Sjøstad og Oddevall ble totalrenovert noe som gjør mye for trafiksikkerheten på strekningen.

Plan/Samfunn

Økonomisk resultat

Plan/Samfunn (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	24 117	26 703	-2 586	-9,7 %
Driftsutgifter inkl mva ref	22 847	20 634	2 213	10,7 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-34 761	-32 091	-2 670	8,3 %
Driftsresultat	12 203	15 246	-3 043	-20,0 %

Overskuddet er i hovedsak knyttet til Planseksjonen som har lagt bak seg et år med svært høy aktivitet, og dermed har gebyrinntektene vært høyere enn vanlig. Det har også vært vakanse i stillinger gjennom året. Landbruksforvaltningen bidrar også til mindreforbruket ved at de har fått høyere refusjoner for prosjekter som er avsluttet i 2012 enn forventet.

Måloppnåelse

- Kontinuerlig arbeid med tiltak etter vannforskriften og andre lovpålagte krav.
- Gjennomført besøk i forhold til problematisk håndtering av hestegjødsel.
- Næringsutviklingsprosjektet avsluttet i 2012.
- Inn på tunet løft- prosjektet avsluttet i februar 2013.
- KOSTRA rapportering er gjennomført på nedbygging av dyrket mark.
- Søkt om ekstern finansiering vedr samarbeidsprosjekter om kompostering av hestegjødsel og grønnsaksavfall.
- Ungskogpleieprosjektet er gjennomført.
- De aller fleste plan- /byggesaker er behandlet innenfor lovpålagte tidsfrister.
- Opphopning av reguleringssaker pga. manglende kommuneplan og skolekapasitet.
- Arbeidet med å digitalisere/vektorisere gjeldende reguleringsplaner er noe forsinket pga. leveringsproblemer.
- Dialog med leverandøren om mulige forbedringer i byggesakssystemet.
- Jevnlige kontaktutvalgsmøter med samarbeidskommunene i Tilsynet for små avløpsanlegg. Det jobbes med kvalitetssikring av den tekniske informasjonen vedr ca. 10.000 anlegg.
- Kartportalen er oppdatert.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Rådmannen bes utrede konsekvensene av å fjerne eller redusere gebyrene i plansaker for søknader knyttet til montering av solfangere eller annen miljøvennlig energiforsyning.	KS 127/11	I gang	Håndteres i forbindelse med behandlingen av gebyrregulativ for plan
<u>Samordnet med:</u> Rådmannen bes utrede andre mulige miljørabatter i byggesaksgebyrer.	KS 127/12		

Annet

Høyt aktivitetsnivå på Planseksjonen

Planseksjonen opplever stort trykk fra private tiltakshavere og større utbyggere som ønsker å etablere seg eller bygge boliger i kommunen. Planarbeidet er påbegynt for flere større nye utbyggingsområder liggende i gjeldende kommuneplan, noe som er et klart signal om at kommunen også i kommende periode vil oppleve press på boligbygging. I tillegg til nye områder er det også flere planer om fortetting av allerede bebygde områder, dette i tråd med intensjonene i Buskerudbyen.

Landbruksplan for Lier kommune 2012

Lier kommune har utviklet ny landbruksplan i 2012. Hovedmål for landbruket i Lier: Landbruket i Lier skal videreutvikles som en bærekraftig og allsidig næring. Det skal fokuseres på følgende satsingsområder: Jordvern, landbruksbasert næringsutvikling, biologisk mangfold og miljø, vannkvalitet, redusere interessekonflikter mellom forskjellige næringsinteresser. Landbruksplanen ble behandlet og vedtatt i kommunestyret 22.5.2012.

Fellestjenester, ledelse og politikk

Økonomisk resultat

Fellestjenester, ledelse og politikk (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	51 916	53 715	-1 800	-3,4 %
Driftsutgifter inkl mva ref	27 690	29 062	-1 372	-4,7 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-11 542	-11 503	-38	0,3 %
Driftsresultat	68 064	71 274	-3 210	-4,5 %

Mindreforbruket på tjenesteområdet stammer i hovedsak fra Stab/støtte enhetene. Overskuddet skyldes i hovedsak innkommet sykepengerefusjon hvor fraværet ikke er erstattet og tiltak som ikke er gjennomført bl.a. av kapasitetsårsaker. Kommunekassa har også et stort overskudd i 2012 delvis pga. vakanse i stillinger, delvis pga. merinntekter pga. høy innfordringsaktivitet.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Eventuelle ubrukte midler til Høvik skole med justering av nødvendig oppgradering av Stoppen øremerkes nedbetaling av gjeld/reduisert låneopptak (pr dato utgjør dette ca. kr 33,5 mill).	HP 11-14 oppd 2.6.	Gjennomført	Innarbeidet i investeringsbudsjettet
Det foretas en anbudsrunde mht. revisjonstjenester og den kommunale pensjonsordningen i løpet av 2011.	HP 11-14 oppd 2.12.	Gjennomført	Pensjonsordningen har vært på anbud og leverandør er valgt. Revisjonstjenester har vært på anbud og valg av leverandør i jan 2012
Årlig normalutbytte fra Lier Everk og Eidos Eiendomsutvikling forventes til kr 9,5 mill fra Everket og 1,0 mill fra Eidos. I og med at det ikke ble mottatt utbytte fra Eidos i 2012 forventes dobbelt utbytte utbetalt i 2013	HP 13-16 oppd 2.16		
<u>Samordnet med:</u> Eierorganet (formannskapet) gjennomgår utbyttepolitikken til de selskaper hvor kommunen er eier for å vurdere om det kan gis et større bidrag til gjennomføring av tyngre investeringsprosjekter.	HP 12-15 oppd 2.14		
Økt aksjeutbytte rammeendring -3,5 mill 2012 og -2,5 mill fra 2013 (inntektsøkning)	HP 13-16 ramme		Fellesområdets rammer redusert (økt inntekt)

Annet

Lier kommune har byttet arkivdepotleverandør og revisor i løpet av 2012.

Likestilling – hindre forskjellsbehandling

Utviklingen av Lier kommunes arbeidsgiverpolitiske plattform har vært gjenstand for en omfattende prosess der folkevalgte, arbeidstakerorganisasjonene og kommunens administrative ledelse har deltatt.

Dokumentet gir tydelig uttrykk for holdninger til:

- Tilrettelegging for medarbeidere i alle livsfaser
- Rekruttering som gjenspeiler befolkningens mangfold

Kommunestyrets vedtak danner grunnlag for strategier og tiltak som skal ivareta likestillingshensyn i vid forstand når det gjelder så vel etnisk, kulturell og religiøs bakgrunn som kjønn, nedsatt funksjonsevne og alder. Oppfølging er iverksatt.

Etikk og antikorrupsjon

Lier kommune har deltatt i prosjektet Samarbeid om etisk kompetanseheving innen omsorgsområdet. Erfaringene er også benyttet i forhold til andre områder og som utgangspunkt for temaer i ledersamlinger og ledelsesnettverk i 2012.

Som første kommunemedlem i Transparency International Norge har Lier kommune bidratt ved utarbeidelsen av antikorrupsjonshåndboken «Beskytt kommunen» sammen med blant annet Grimstad kommune, Oslo kommune og KS.

Transparency International Norge har også deltatt i eier-/styreseminar med kommunens hel- og majoritetseide selskaper. Det er gjennomført interne workshops og etikk/antikorrupsjon er tatt opp som tema blant annet i LMU-samling (alle verneombud, stedlige tillitsvalgte og ledere).

Fellesområdet - Overordn., selskaper, finans, frie innt, overf.

Fellesområdet - Overordn., selskape (tall i 1000 kr)	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik kr. 2012	Avvik % 2012
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	-19 231	-13 682	-5 549	40,6 %
Driftsutgifter inkl mva ref	179 653	179 949	-296	-0,2 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-1 213 670	-1 200 040	-13 630	1,1 %
Driftsresultat	-1 053 248	-1 033 774	-19 474	1,9 %

Området kommenteres under økonomikapittelet

Medarbeidere

Bemanning

Etter en synkende trend i 2010 og 2011 gikk virksomme årsverk og antall ansatte opp i 2012.

Antall	2009	2010	2011	2012
Årsverk ¹	1 140	1 126	1 120	1 144
Ansatte	1 523	1 518	1 450	1 471

¹ Antall årsverk er alle "virksomme" årsverk per 31.12

Heltid-deltid

Prosjektet «Heltid-deltid i omsorgssektoren», med mål om å redusere omfanget av uønsket deltid og øke andelen heltidsstillinger, kom i gang i pilotvirksomheten Liertun i løpet av høsten 2012. Grunnbemanningen er økt og uønsket deltid for faglærte er eliminert. Det er for tidlig å si noe om andelen heltidsstillinger.

Kjønnsbalanse, likestilling og mangfold

Lier kommune har en egen handlingsplan for likestilling. 76 % av medarbeiderne er kvinner og 24 % menn. Det vises til egen rapport om likestilling (vedlegg 1 Kjønnsfordeling)

Lærlinger

Vi har pr. 31. desember 2012 totalt 12 lærlinger, hvorav 5 i barnehage/skole, 6 i omsorg, og 1 i IKT.

Rekruttering

Arbeidsgiverpolitisk plattform (ferdig høsten 2012) fokuserer på Lier kommune som attraktiv arbeidsgiver og har som delmål å styrke rekrutteringen over tid. I 2012 har rekruttering til sykepleierfaget og stillinger som krever høyere utdanning innen de tekniske fagområdene vært mest utfordrende.

Antall	2009	2010	2011	2012
Utlyste stillinger	157	183	156	192

Arbeidsgiverpolitisk plattform 2012 – 2020

Kommunestyret har vedtatt arbeidsgiverpolitisk plattform for Lier kommune: «Arbeidsglede, stolthet og muligheter». Det har vært bred deltakelse i arbeidsprosessen fra medarbeidersiden og fra ledelsen. Strategier og tiltak i tråd med plattformen vil hvert år innarbeides i handlingsprogrammet.

Kompetanseutvikling

Kompetanseutvikling skjer i den enkelte virksomhet, felles for større tjenesteområder og på tvers av tjenesteområdene.

Samhandling og medvirkning

Lokale lønnsforhandlinger

Lokale forhandlinger ble gjennomført for alle medarbeidere med enighet som resultat.

Sentrale og lokale forhandlinger resulterte totalt sett i en gjennomsnittlig lønnsvekst i Lier kommune på 5,06 %. Det sentrale lønnsoppgjøret i kommunesektoren endte med en lønnsvekst på 4,07 %.

Arbeidsmiljøutvalg og Lokalt medbestemmelsesutvalg

	2012	2011	2010	2009	2008	2007
AMU-møter	4	5	5	6	4	4
Antall AMU saker	59	47	44	47	32	23
LMU-møter	191	201	221	246	258	228
Risikovurderinger	26	18	23			
Vernerunder	28	18	29	33	40	35

Arbeidsmiljøutvalget og de lokale medbestemmelsesutvalgene (LMU) har fokus på HMS-arbeidet, nærværsarbeidet, kompetanseutvikling og arbeidsmiljøutvikling. I felles LMU-samling var hovedtemaet for 2012 «Engasjement».

Sykefraværsarbeidet

Sykefraværsarbeidet er i løpet av 2012 blitt forankret i ny HMS handlingsplan 2012 – 2015. Her har Arbeidsmiljøutvalget lagt vekt på satsing lokalt i virksomhetene med utvidet støtte fra sentralt hold.

Det er gjennomført opplæring i sykefraværsrutiner og håndtering av refusjonsordningen for alle virksomhetsledere i skole og omsorg.

I samarbeid med NAV Lier er det nå mulig å følge opp alle sykmeldte medarbeidere bosatt i Buskerud fylke, gjennom vårt lokale NAV-kontor. Samarbeidet med NAV lokalt, NAV arbeidslivssenter og bedriftshelsetjenesten er styrket, og det gjennomføres jevnlig møter, også for å løse enkeltsaker der det er behov for særlig støtte. Vi har arbeidet systematisk med fravær med bistand fra NAV lokalt, NAV arbeidslivssenter og bedriftshelsetjenesten.

Sykefraværsoppfølgingen var ett av to hovedtemaer på kommunens medbestemmelsesmøte høsten 2012. Her ble behov for felles innsats om mulige tiltak drøftet med samtlige hovedtillitsvalgte.

Prosjektet «heltid/deltid» er iverksatt og har som ett delmål å redusere sykefraværet ved pilotvirksomheten (se eget avsnitt over). Prosjektet evalueres i 2013.

I 2012 var det legemeldte sykefraværet i Lier kommune: 7,9 %, noe som er en nedgang fra 2011 da kommunen hadde en fraværspersent på 8,4.

	2009	2010	2011	2012
Lier kommune legemeldt totalt	8,5	7,9	8,4	7,9
egenmeldt	1,3	1,1	1,2	1,1
legemeldt 1-16 dg	1,3	1	1,2	1,1
legemeldt >16 dg	7,2	6,9	7,2	6,8
totalt	9,8	9,1	9,6	9,1

Refusjoner - sykepenger og svangerskap

Det har i 2012 vært arbeidet med tiltak for å sikre inngangen av refusjon i forbindelse med sykefravær og svangerskapspermisjoner. Kommunens rutiner er oppdatert, og det er gitt opplæring for virksomhetsledere i omsorg og skole. Det er etablert et kursopplegg for gravide medarbeidere som også informerer om ordningene. Ytterligere styrking planlegges for 2013; herunder pilotprosjekt i lokale enkeltvirksomheter, innkjøp av kontrollverktøy for sykefraværsoppfølging og videre opplæring.

Utgangspunktet for arbeidet var PricewaterhouseCoopers (PWC) rapport hvor Lier i 2008 hadde en lavere refusjonsandel enn snittet for andre utvalgte kommuner. Måleindikatoren egner seg imidlertid ikke som fremtidig kompass, da den inkluderer for mange utenforliggende elementer enn de som dreier seg om sykefravær og sykepengerefusjon. Rådmannen har fortsatt tro på at det er kostnadseffektivt å bruke ressurser på å kvalitetssikre rutineene, drive opplæring og sørge for at ordningene benyttes maksimalt.

Medarbeidertilfredshet i Lier kommune

Den årlige medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i januar/februar, med deltakelse på 83 %. Helhetsinntrykket er at våre medarbeidere trives. På en skala fra 1 – 6 er gjennomsnittlig medarbeidertilfredshet i 2012 på 4,6 mot 4,5 i 2011. Samarbeid og trivsel med kolleger, samt innhold i jobben, er noe av det som scorer høyest.

Kommunen ønsker å bygge en kultur der medarbeidere er trygge på å ta avgjørelser som samsvarer med kommunens visjon, verdier og målsetninger. Undersøkelsen viser at kjennskapen til kommunens visjon og verdigrunnlaget har økt noe det siste året, det samme har kjennskapen til virksomhetens lokale mål.

Medarbeiderundersøkelsen gjennomføres som del av vår HMS – kartlegging og virksomhetene utarbeider oppfølgingsplaner for å følge opp resultatene fra undersøkelsen.

Bedriftshelsetjeneste

Bedriftshelsetjenesten skal sikre oss et godt faglig og forsvarlig tilbud til alle våre medarbeidere. Det utarbeides årlige planer for aktivitet for hele Lier kommune, samt hvilke virksomheter som får et spesielt fokus (på bakgrunn av en rullerende plan for bistand). Bedriftshelsetjenesten er også obligatoriske deltakere i sykefraværsoppfølgingen på dialogmøte 1.

Brukerundersøkelser

God dialog med brukergruppene gir viktig informasjon og tilbakemelding i arbeidet med å videreutvikle tjenestene. Det er gjennomført brukerundersøkelse ved alle omsorgsvirksomhetene. I tillegg er det i 2012 gjennomført brukerundersøkelse for elever og foreldre/foresatte ved kulturskolen.

Kvalitetsarbeidet

Kommuneorganisasjonen skal opptre helhetlig og forutsigbart og gi innbyggerne trygghet for at alle får de tjenestene de har krav på. Det fordrer at tjenestene innen de enkelte tjenesteområdene er tydelig definert, og at medarbeidere og brukere må kjenne hvilke kvalitetsstandarder som gjelder.

Et viktig satsingsområde er etablering av felles helhetlig og elektronisk kvalitetssystem i Lier kommune. Verktøyet for systemet er på plass og arbeidet med innføring av kvalitetssystem for alle kommunens virksomheter/tjenesteområder pågår.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Rådmannen bes vurdere om størrelsen på virksomhetene er optimal utfra et ønske om bedre oppfølging av medarbeiderne og derigjennom bedre arbeidsmiljø og redusert fravær.	HP 12-15 oppd 2.7	I gang	Inngår i intern forstudie om organisasjon- og ledelse (1.halvår 2013).
Arbeidet med redusert sykefravær intensiveres ytterligere. Dette omfatter både tiltak mot sykefravær og økt refusjon ved sykdom. Det utarbeides en egen tiltakspakke med målsetning om at sykefraværet reduseres til 6 % innen 2015.	HP 13-16 oppd 2.4	I gang	HMS-plan 2012 – 2015 vedtatt i AMU og implementeres fortløpende.
<u>Følgende oppdrag er samordnet inn:</u> Arbeidet med refusjon av sykepenger intensiveres. Det tilstrebes maksimal refusjon. Dersom refusjonsandelen økes til 65 % i løpet av perioden vil dette gi kr 2,5 mill i økt refusjon pr år.	HP 12-15 oppd 2.4		Se også eget avsnitt om sykefravær over.
Økt fokus må settes på reduksjon av sykefraværet. Måltallet for reduksjon økes til 6 % i løpet av perioden, ref. HP 2011 – 14. Dette kan gi kr 2,5 – kr 3,0 mill i reduserte personalkostander pr år.	HP 12-15 oppd 2.3		
Det legges frem en plan på hvordan Lier kommune skal redusere sykefraværet til 7 % og 5 % i 2014. Planen skal inneholde tiltak og eventuelle kostnader ved disse.	2. tert 11 KS 69/11		

Økonomi

ØKONOMIEN I REGNSKAPSÅRET – SAMMENDRAG

Budsjettet for 2012

Regnskapet for 2011 viste indikasjoner om at rammene for flere virksomheter begynte å bli trange. Helse, sosial og barnevern gikk med et betydelig underskudd. Noe av dette bildet var også utgangspunktet for 2012. Samtidig var 2012 andre året med strukturprosjektet som har et innsparingskrav på 60 mill kr. over 3 år.

For 2012 var innsparingskravet på virksomhetene 21 mill kr. Totalt er rammene redusert med 49 mill kr. fra 2010. Dette har satt preg på tjenestenes handlingsrom. Deler av virksomhetene har klart å tilpasse seg strammere rammer, men det er nå flere områder som går med underskudd og har utfordringer med tilpasningen.

1. og 2. tertial

Signalene om at deler av tjenesteområdene hadde utfordringer tegnet seg tidlig, spesielt innen helse- og omsorgsområdet. Underskuddsmeldingene økte utover året og grunnskole- og barnehageområdet kom med signaler om underskudd.

Skatteinngangen var god, og var en motvekt mot underskuddsmeldingene. Etter nye prognoser ble budsjettet for de frie inntekter økt i 2. tertial med 10 mill kr. som ble satt av for å møte underskuddsmeldingene fra virksomhetene. Det ble også vedtatt at bundet barnehagefond kan benyttes hvis barnehageområdet går med underskudd. Selv om inntektene økte var underskuddsmeldingene så store at det i 2. tertial så ut til at regnskapet måtte avsluttes med strykninger.

3. tertial og regnskapet

I 3. tertial økte underskuddsmeldingene fra grunnskole- og barnehageområdet ytterligere, samtidig økte meldingene om overskudd på enkelte tjenesteområder. Skatteinngangen var svært god, og i slutten av perioden bekreftes også god inngang for landet. Økningen i skatt og rammetilskudd veide til slutt opp for underskuddet på tjenesteområdene.

I sluttregnskapet er det et bokført overskudd på 8,97 mill kr. Overskuddet inkluderer bruk av barnehagefond på 6,1 mill kr. for å kompensere for områdets underskudd på 7,5 mill kr. Uten bruk av barnehagefondet ville overskuddet vært på 2,9 mill kr.

Regnskapet viser driftsinntekter på 1 445 mill. kr. og et netto driftsresultat på 46,4 mill. kr. Dette tilsvarer 3,21 % av inntektene (2,6 % uten mva. fra investering) og er i tråd med opprinnelig budsjett.

Minus er overskudd, pluss er underskudd		
Tall i 1000 kr	Avvik	%
Grunnskole	5 793	2,3 %
Barnehage	7 535	4,5 %
Omsorg	11 564	4,2 %
Helse- og sosialtjenester	6 769	6,2 %
Kultur	-364	-1,4 %
Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	-5 570	-4,5 %
Plan/Samfunn	-3 043	-20,0 %
Fellestjenester, ledelse og politikk	-3 210	-4,5 %
Virksomhetene totalt	19 475	1,9 %
Skatt og rammetilskudd	-22 621	
Bruk av barnehagefond (innad underskudd)	-6 106	
Renter og avdrag	-3 755	
Lønnsreserve og pensjon	-4 418	
Vann/avløp/renovasjon	6 803	
Tilskudd rentekomp og ivn tilskudd	1 154	
Mvaintekt fra investering	-642	
Annet	1 143	
Totalt fellesområdene	-28 441	-2,8 %
Overskudd	-8 966	

Virksomhetene har samlet et underskudd på 19,5 mill kr. tilsvarende 1,9 % av budsjett på 1 033 mill kr. Hoveddelen av underskuddet er knyttet til faste lønnskostnader, noe som indikerer at det er for mange ansatte i forhold til rammebetingelsene. Grunnskole, Barnehage, Omsorg og helse- og sosialtjenester har samlet et underskudd på 31,7 mill kr, tilsvarende 4 % av budsjett på 797 mill kr. De øvrige tjenestene har et overskudd på 12 mill kr, tilsvarende 5,1 % av budsjettet på 237 mill kr. Underskuddet på tjenesteområdene blir veid opp av at skatt og rammetilskudd totalt blir 22,6 mill høyere enn opprinnelig budsjett og 12,6 mill kr. over justert budsjett.

Til tross for et stort samlet underskudd på virksomhetene fremstår det regnskapsmessige årsresultatet for 2012 som positivt. Det er allikevel faresignal når utfordringene på de største tjenesteområdene øker, samtidig som merinntektene som balanserer regnskapet er utenfor kommunens kontroll. Med økte krav til omstilling/innsparing i 2013 er det mye som tyder på at det vil bli utfordringer på tjenesteområdene også i 2013.

Det økonomiske omstillingsarbeidet/strukturprosjektet

Tjenesteområde % vis reduksjon alle (tall i millioner kr)	2011 3,51 %	2012 2,80 %	2013 1,69 %	Reduksjon 2011-2013
Grunnskole	8,3	6,4	3,8	18,5
Barnehage	1,0	0,7	0,4	2,2
Omsorg	11,2	8,4	5,7	25,4
Helse- og sosialtjenester	2,0	1,5	0,9	4,5
Kultur	0,7	0,6	0,3	1,6
Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	2,8	2,1	1,3	6,1
Plan/Samfunn	0,6	0,4	0,3	1,3
Fellestjenester, ledelse og politikk	1,3	1,0	0,6	3,0
Totalt	27,9	21,3	13,3	62,6

Formannskapet er styringsgruppe for det økonomiske omstillingsarbeidet. Målsetting er reduksjon i driftsutgifter på 60 mill kr. i perioden 2011 – 2013 gjennom strukturtiltak og generelle kostnadsreduksjoner.

Strukturtiltak er tiltak som medfører endring i struktur, endrede arbeidsmåter eller endrede styringsprinsipper, som kan gi varige kostnadsreduksjoner med liten eller ingen kvalitetsreduksjon i tjenestene. Konkrete utredningsområder for strukturtiltak med mål om innsparing på ca. 13 mill kr. er besluttet. Ved utgangen av 2012 var ca. 28 mill kr. tatt ut ved strukturtiltak.

Det vises ellers til egen samlet oppsummering av det økonomiske omstillingsarbeidet i årsrapportens vedlegg 3.

DRIFTSREGNSKAP 2012

Hovedtall fra regnskap 2012

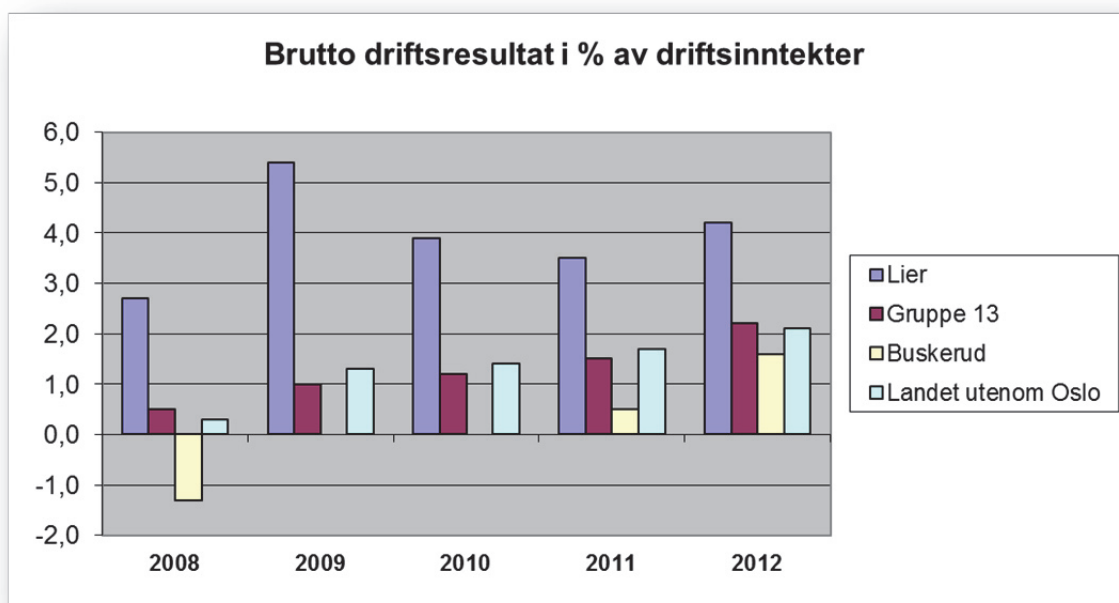
1000 kr	Regnskap 2012	Bud. 2012 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2012 opprinnelig	Regnskap 2011
Driftsinntekter	1 444 828	1 333 610	111 218	1 324 791	1 317 895
Driftsutgifter	1 383 702	1 213 020	170 682	1 188 219	1 272 301
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	61 126	120 590	-59 464	136 572	45 594
Finansinntekter	27 205	27 514	-309	30 014	23 425
Finansutgifter	100 007	104 489	-4 482	124 054	113 097
Motpost avskrivninger	58 065	0	58 065	0	55 655
NETTO DRIFTSRESULTAT	46 388	43 615	2 773	42 532	11 577
Bruk av avsetninger	15 387	8 355	7 032	3 072	6 486
Nye avsetninger	52 810	51 970	839	45 604	16 487
REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	8 966	0	8 966	0	1 576

Brutto driftsresultat er det overskuddet av driftsinntektene kommunen har igjen etter at de løpende driftsutgiftene er dekket (utenom renter og avdrag, inklusiv avskrivninger).

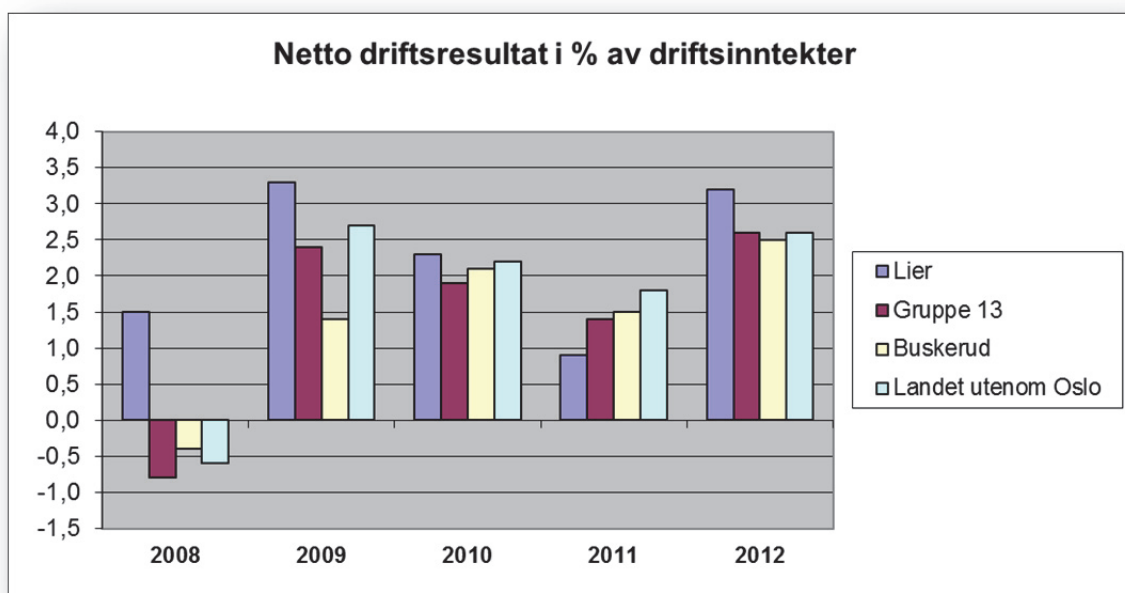
Netto driftsresultat er overskudd etter rente- og avdrag (eksklusiv avskrivninger). Dette tilsvarer omtrent den andelen av driftsinntektene som kommunen fritt kan benytte til finansiering av investeringene eller avsetninger til senere bruk.

Lier kommune har i 2012 et netto driftsresultat på 46,4 mill kr. i overskudd, og et regnskapsmessig overskudd på 9 mill kr, hhv 3,2 % og 0,6 % av driftsinntektene.

Figurene under bygger på foreløpige KOSTRA tall for 2012, for Lier, KOSTRA gruppe 13 (SSB gruppering av kommuner som er sammenlignbare med hverandre), Buskerud og hele landet utenom Oslo.

Brutto driftsresultat viser resultatet før finanstransaksjoner (renter og avdrag) inklusiv avskrivninger (kostnad på verditapet av anleggsmidlene)

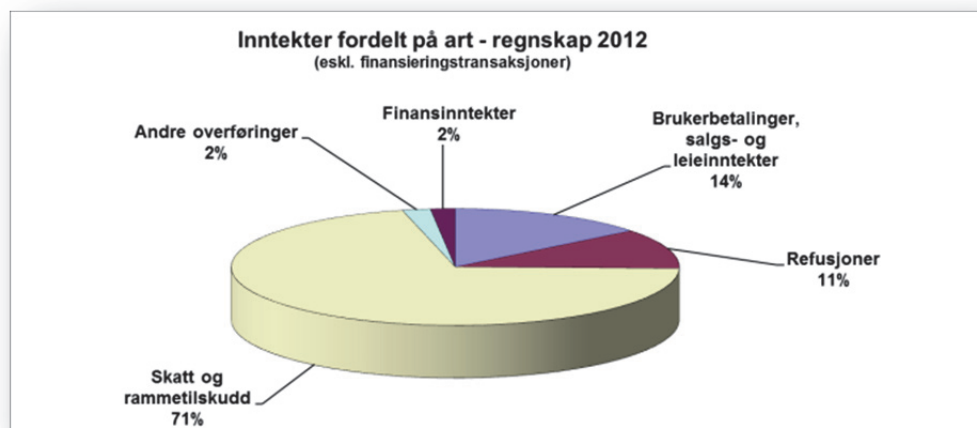
Netto driftsresultat viser resultatet inkl. finanstransaksjoner (renter og avdrag) uten avskrivninger (nedbetalingen på lån, avdragene, «erstatte» avskrivningskostnaden)

Både brutto- og netto driftsresultat hadde en økning i 2012 etter en nedadgående trend fra 2009. En stor del av nedgangen i brutto driftsresultat skyldes lavere investeringsnivå og derav lavere mva. refusjon fra investering i driftsinntektene. Netto driftsresultat ble ytterligere lavere pga. økende avdragsbetaling på lån.

I 2012 øker driftsresultatene. Det er satt av mere midler til disposisjonsfond og overføring til investering enn tidligere år.

Inntektssiden

Inntekter fordelt etter art

Kommunens største inntekter er skatt og rammetilskudd. Av refusjoner utgjør syke-/fødselspenger, tilskudd ressurskrevende tjenester og mva. kompensasjon de største postene. Av brukerbetalinger og andre salgs- og leieinntekter er huseieravgiftene de klart største.

Skatt og rammetilskudd

1000 kr	Regnskap 2012	Bud. 2012 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2012 opprinnelig	Regnskap 2011
Rammetilskudd	453 289	453 707	-418	453 707	389 680
Skatteinntekter	633 422	617 883	15 539	607 883	591 251
Sum	1 086 711	1 071 590	15 121	1 061 590	980 931

I summen for rammetilskuddet og avvik ligger 2,6 mill kr. i ekstra skjønnstilskudd fra fylkesmannen. Tilskuddet ble gitt med bakgrunn i den sterke økningen i kostnader for ressurskrevende tjenester og barnevern. Skjønnstilskuddet er regnskapsført under tjenesteområdene.

Skatt og rammetilskudd (frie inntekter)

I opprinnelig budsjett var det lagt inn et nøkternt optimistisk skatteanslag som lå 5 mill kr. over statsbudsjettets prognoser. I 2. tertial ble budsjettet for skatt og rammetilskudd økt med 10 mill kr. i tråd med nye prognoser fra revidert nasjonalbudsjett.

Sluttresultatet ble merinntekter på 12,6 mill kr. over justert budsjett og 22,6 mill kr. over opprinnelig budsjett. Denne merinntekten gjør at Lier får et positivt resultat, og dekker opp for underskuddene på tjenesteområdene.

I inntektssystemet er det en inntektsutjevning mellom kommunene. Kommuner med høyere skatt enn landsgjennomsnittet blir trukket 60 % som fordeles til kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet. Dette gjør at skatteinngangen for landet får den største påvirkningen på Liers frie inntekter. Dette gir en styringsutfordring da utviklingen på landsbasis er utenfor Liers kontroll. Rådmannen har de siste årene valgt å

ha en relativt nøktern budsjettering av de frie inntektene i budsjettene, tett opptil statens prognoser. Dette har vist seg å bli avgjørende for kommunens resultat. De to siste årene har økte skatteinntekter gjort at kommunen har gått med et marginalt overskudd, og unngått strykninger, selv om tjenestene har gått med underskudd. Utfordringen ligger i at det er først sent i året skatteprognosen blir rimelig sikker. November er en avgjørende måned for totalinngangen.

Andre generelle statstilskudd/refusjoner

1000 kr	Regnskap 2012	Bud. 2012 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2012 opprinnelig	Regnskap 2011
Kompensasjon mva. i inv. regn.	-8 631	-7 989	-642	-27 664	-5 299
Tilskudd ressurskrevende tjenester	-37 184	-27 000	-10 184	-27 000	-23 983
Komp. tilskudd eldrereformen	-2 135	-2 289	154	-2 289	-2 325
Integreringstilskudd flyktninger	-23 096	-19 000	-4 096	-19 000	-26 012
Rentekompensasjon skolebygg	-2 153	-2 698	545	-2 698	-2 781
Rentekompensasjon kirkebygg	-255	-319	64	-319	-271
Investeringsstilskudd reform 97	-1 567	-1 499	-68	-1 499	-1 848
Sum	-75 021	-60 794	-14 227	-80 469	-62 520

Tabellen viser andre generelle statstilskudd og refusjoner. Dette inntektsområdet gikk totalt sett med et overskudd på 14,2 mill kr.

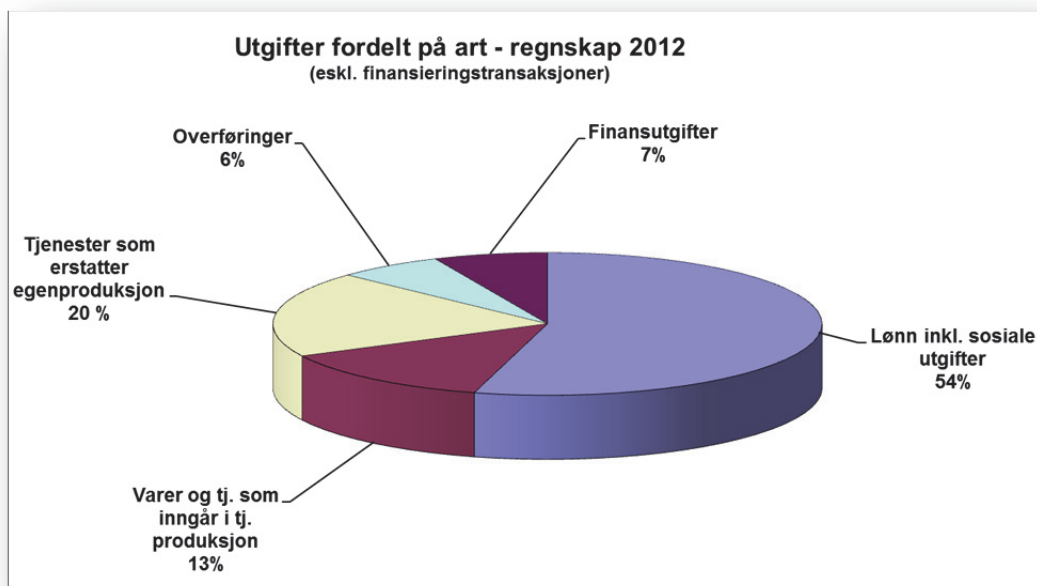
Mva. inntekten i investeringsregnskapet føres som en inntekt i driftsregnskapet. På dette området ble det et overskudd på 0,6 mill kr. I tertialrapportene ble budsjettet redusert med 19,6 mill kr. pga. lavere investeringstakt.

Tilskudd for ressurskrevende tjenester regnskapsføres på omsorgsområdet. Tilskuddet henger sammen med overforbruket i Omsorg og er med på å redusere underskuddet på området. Sterk økning i tjenesteomfang og en økning på 5 brukere ga tilskudd på 10 mill kr. over budsjett. Det var kalkulert med et overskudd på tilskuddet men overskuddet ble noe høyere enn de siste prognosene. Tilskuddet er utfordrende å prognostisere da den baserer seg på lønnskostnaden på tjenestene som først i desember blir endelig kjent. Lønnskostnadene ble også noe høyere enn forventet og bidro til økt tilskudd.

Integreringstilskudd viser et overskudd på 4,1 mill kr. over budsjett. Dette er i hovedsak koblet til tjenester for enslige mindreårige som også har tilsvarende utgifter.

Utgiftssiden

Utgifter fordelt etter art

Lønn inklusive sosiale kostnader utgjør 54 % av kommunens utgifter. Tjenester som erstatter egenproduksjon er blant annet kjøp av tjenester fra de interkommunale selskapene og utbetaling til private barnehager.

Med innføring av samhandlingsreformen og kommunal egenfinansiering av spesialisthelsetjenesten øker «overføringer» fra 5 % i 2011 til 6 % i 2012.

Lønn og sosiale kostnader

Tabellen under gir oversikt over lønnsutgiftene. En del inntekter har direkte sammenheng med lønnsutgiftene. Noen av disse er tatt med i oppstillingen.

1000 kr	Regnskap 2012	Bud. 2012 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2012 opprinnelig	Regnskap 2011
Lønn fast ansatte (010-019)	531 544	514 660	16 884	489 291	497 468
Vikarer (020-029)	48 556	16 715	31 840	15 703	41 784
Ekstrahjelp (030)	2 667	2 664	3	3 038	2 891
Overtid (040)	9 299	4 530	4 769	4 655	6 485
Annet (050-070,089)	31 061	31 654	-593	29 742	31 020
Godtgjøring folkevalgte (080)	3 577	3 561	16	3 506	3 894
Sum lønn	626 703	573 785	52 919	545 934	583 542
Pensjonspremie (090-094)	82 696	80 509	2 187	82 194	72 729
Arbeids giveravgift (099)	92 707	90 025	2 682	86 840	85 655
Sum sosiale utg.	175 403	170 533	4 869	169 034	158 384
Oppgaveplikt. utg./godtgjøringer (160-165)	6 135	5 436	699	5 482	6 145
Sum oppgaveplikt. utg./godtgjøringer	6 135	5 436	699	5 482	6 145
SUM UTGIFTER	808 241	749 754	58 487	720 450	748 071
Refusjon sykelønn (710-711)	-38 446	-1 000	-37 446	-1 000	-38 484
Refusjon lærlinger (731)	-396	-734	338	-238	-369
NETTO UTGIFTER	769 400	748 020	21 380	719 213	709 219

Det lages ikke budsjett på refusjon for sykelønn og svangerskapspermisjon. Refusjonen regnskapsføres på virksomhetene som kan benytte denne mer «inntekten» til å leie inn vikarer. Refusjon sykelønn må ses i sammenheng med vikarer, ekstrahjelp og overtid.

Brutto lønnsutgifter viser et forbruk på 808 mill kr. Korrigert for de mest lønnsrelaterte refusjonene, er det et netto forbruk på 769 millioner kr. Totalt sett er det brukt 21,4 mill kr. utover budsjett på lønn.

Kommunen har pensjonsordning for lærere i Statens pensjonskasse, øvrige ansatte i Kommunal landspensjonskasse (KLP). Kommunene utgiftsfører en beregnet langsiktig pensjonskostnad, uavhengig av det enkelte års utbetalinger til pensjonsleverandørene. Beregningen er etter statlige føringer. Den beregnede pensjonskostnad får kommunen oppgitt fra sine pensjonsleverandører mot slutten av hvert år, med endelige tall først i januar året etter (aktuarberegninger). Differansen mellom det kommunen utgiftsfører og det som faktisk utbetales til pensjonsleverandørene må dekkes inn i løpet av kommende 10 års periode (tidligere 15). Med denne ordningen ”dytter” kommunene vesentlige pensjonskostnader foran seg. Sammen med årsrapporten legges det frem en egen melding som beskriver ordningen.

Fellesområdet, med premieavvik og amortisert premie, viste et overskudd på 4,4 mill kr. i forhold til budsjett.

Lønnsreserven

1000 kr.	Beløp
Budsjettert lønnsreserve opprinnelig budsjett	22 479
Justering i forbindelse med tertialrapportene	0
Disponibel lønnsreserve	22 479
Kompenserte lønnsoppgjør	23 610
Lønnsreserve pr. 31.12	-1 131

Lønnsreserven er en avsetning av midler for å kompensere virksomhetens økte utgifter som følge av lønnsoppgjør. Budsjettering skjer ut i fra makrotall for forventet lønnsutvikling, blant annet fra signalene i statsbudsjettet. Når de

faktiske tillegg for kommunens ansatte er ferdig beregnet, vil det vanligvis være noe avvik. I 1. tertial ble det vedtatt at en arbeidstidsavtale på skoleområdet, som medførte økte lønnsutgifter på 0,8 mill kr, skulle dekkes av lønnsreserven. Det faktiske oppgjøret ble rett i overkant av budsjettert nivå og sluttresultatet ga et underskudd på lønnsreserven på 1,1 mill kr.

Netto utgifter pr. virksomhet og utvalg

I dette avsnittet presenteres økonomiske resultater pr. virksomhet og politisk utvalg.

Alle virksomheter omfattes av den vedtatte ordningen med overføring av over- og underskudd. Ordningen er slik at virksomheten får overført det årlige over- eller underskudd innenfor en beløpsgrense på 300 000 kr. (Lier drift 600 000,-). I følgende tabeller er det i tillegg til årets resultat derfor vist hva som er saldo over-/underskudd ved årets slutt (UB).

Når man går igjennom tabellene, er det også viktig å være klar over at en virksomhet bruker av tidligere års overskudd ved å gå med underskudd i regnskapsåret. Dette innebærer at et underskudd først kan betraktes som negativt (i forhold økonomistyringen) hvis virksomheten ikke har tidligere års overskudd å bruke av.

Tjenesteområdene

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2012	Bud. 2012 revidert	Resultat	UB over- /undersk.
Felles grunnskole	20 223	16 691	3 532	
Gullaug skole	12 478	12 498	-20	-751
Hegg skole	27 321	26 019	1 302	300
Egge skole	9 417	9 182	236	22
Oddevall skole	6 243	6 460	-217	-514
Nordal skole	4 109	4 141	-32	-86
Hallingstad skole	21 817	21 675	143	-590
Hennummarka skole	20 955	20 165	790	300
Heia skole	14 903	14 857	46	-184
Lierbyen skole	17 524	17 819	-296	-434
Tranby skole	30 122	30 339	-217	-322
Høvik skole	43 123	42 997	126	-662
Sylling skole	20 200	19 509	691	300
PP-tjenesten	5 977	6 266	-290	-1 193
Sum Grunnskole	254 413	248 620	5 793	-3 814
Felles barnehager	153 666	146 192	7 475	
Linnesstranda barnehage	5 488	5 493	-5	-564
Dambråtan barnehage	8 136	8 084	51	-1 333
Hennummarka barnehage	6 656	6 642	14	-437
Sum Barnehage	173 946	166 411	7 535	-2 334
Felles omsorg	-35 265	-32 118	-3 148	
Samhandlingsreformen	23 535	23 443	92	
Omsorgslønn, pers. ass. støttekontakter m.m.	18 815	17 496	1 319	
Rehabilitering	12 419	12 097	322	580
Habilitering	23 924	21 272	2 651	2 100
Psykisk helse	26 912	24 761	2 151	300
Frogner sykehjem	22 990	22 219	772	1 747
Ytre Lier bofellesskap for funksjonshemmede	33 881	29 993	3 888	300
Hjemmetjenesten Ytre Lier	34 241	32 463	1 778	300
Nøstehagen bo- og omsorgssenter	16 617	16 450	167	762
Hjemmetjenesten Øvre Lier	28 165	26 172	1 993	300
Liertun sykehjem	24 826	24 540	286	-1 624
Bratromveien 7/9/11 og Frogner bofellesskap	22 734	22 909	-175	1 208
Øvre Lier bofellesskap for funksjonshemmede	30 895	31 429	-534	-900
Sum Omsorg	284 690	273 126	11 564	5 073

For over og underskuddsordningen er - overskuddsfond og + underskuddsfond

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2012	Bud. 2012 revidert	Resultat	UB over- /undersk.
Helsetjenesten	30 486	29 753	733	1 813
Barnevernstjenesten	28 186	24 532	3 653	1 184
Sosialtjenesten	52 777	50 426	2 351	1 200
Lier voksenopplæring	3 727	3 695	32	439
Sum Helse- og sosialtjenester	115 176	108 406	6 769	4 636
Kulturskolen	5 070	5 062	8	125
Lier Bibliotek	4 795	4 893	-98	-56
Kultur og fritid - Kultur*	9 645	9 911	-265	-707
Kultur og fritid - Park og idrett	6 719	6 729	-10	
Sum Kultur	26 230	26 594	-364	-638
Kjøkken	6 980	7 397	-417	-1 765
Anlegg og eiendom	109 700	113 722	-4 022	-600
Lier drift	1 847	2 978	-1 131	-1 917
Sum Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	118 527	124 097	-5 570	-4 282
Planseksjonen (inkl. små avløp)	3 209	6 096	-2 887	-617
Landbruksforvaltningen	3 044	3 333	-288	-1 326
Sektor Samfunn	5 949	5 817	132	-665
Sum Plan/Samfunn	12 202	15 246	-3 043	-2 608
Kommunekassa	4 332	5 032	-701	-1 800
Rådmannsteamet	8 209	8 577	-368	-600
IKT enheten	10 853	10 021	832	300
Rådgivningsenheten	6 326	6 910	-584	
Økonomi, innkjøp, statistikk og rapporteringse	10 649	10 675	-26	-3 073
Service, informasjon og dokumentenheten	14 696	15 307	-612	
HR enheten	13 000	14 751	-1 752	
Sum Fellestjenester, ledelse og politikk	68 064	71 274	-3 210	-5 173
Fellesområdet - Generelt	-1 055 880	-1 035 881	-19 999	
Fellesområdet - MVA. komp. investeringer	-8 631	-7 989	-642	
Fellesområdet - Kirke, gravlunder og tilskudd a	11 262	10 096	1 166	
Sum Fellesområdet - Overordn., selskaper,	-1 053 248	-1 033 774	-19 474	
Sum Totalt	0	0	0	-9 140

*Over-/underskuddsfondet er summen av Kultur og Park og idrett

Stab og støtte er omorganisert til 4 selvstendige enheter i 2011. Av tekniske grunner er over/underskuddsordningen ikke splittet. Beregningen er utfra 4 selvstendige enheter, men fondet holdes samlet

Politiske utvalg

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2012	Bud. 2012 revidert	Resultat	UB over- /underskudd
Tjenesteutvalget	865 977	833 921	32 056	1 158
Miljøutvalget	125 413	129 601	-4 188	-2 591
Planutvalget	3 209	6 096	-2 887	-617
Formannskapet	-994 599	-969 618	-24 981	-7 090
Sum utvalg	0	0	0	-9 140

Under formannskapet ligger fellesområdene med skatt og rammetilskudd og hvor overskuddet for de frie inntektene er regnskapsført.

Overføring av over- og underskudd

Virksomhetene får overført årlige over- eller underskudd innenfor en beløpsgrense på 300 000 kr. (Lier drift 600 000,-) til et fond.

Som følge av ordningen er tendensen til å ”bruke opp” budsjettet på slutten av året merkbart redusert. Det samlede overskuddet på virksomhetsnivå er derfor nå trolig langt større enn det ville ha vært uten ordningen.

1000 kr.	
Saldo IB 2012	-13 200
Saldo UB 2012	-9 140
Diff. (endring i o/u fond)	4 060

Over- og underskuddsordningens aggregerte overskudd reduseres med 4,1 mill kr, og fondet utgjør 9,1 mill kr. ved utgangen av 2012.

Virksomhetene, som er en del av over- og underskuddsordningen, har samlet sett et regnskapsmessig

underskudd på 10,2 mill kr. Av overskudd på enkeltvirksomheter går 0,2 mill kr til inndekning av tidligere års underskudd. Av underskudd på enkeltvirksomheter dekkes 4,9 millioner kr av tidligere års overskudd.

Totalt sett reduseres avsetningen til over- og underskuddsordningen med 4,1 millioner kr. Reduksjonen i fondsavsetningen foreslås overført til generelt disposisjonsfond i årsrapporten.

Finansforvaltningen

I henhold til finansforskriften er det utarbeidet en egen rapport for finansforvaltningen som behandles politisk samtidig med årsrapporten.

I KS sak 95/2011 ble det vedtatt at egenkapitalinnskudd til KLP på 16,6 mill kr. (etter bytte av pensjonsleverandør fra Storebrand til KLP) skulle dekkes ved reduserte avdrag. Kapitalinnskuddet regnskapsføres i investeringsregnskapet, de 16,6 mill kr. ble derav overført fra drifts- til investeringsregnskapet.

Avtalen om fastrente på lån til Lier E-verk ble omgjort til flytende rente knyttet til NIBOR. Endringen ble gjort for å sikre at avtalen er i tråd med regelverket (FS 55/2012). Endringen ga et renteinntektsbortfall på 1,5 mill kr som ble korrigert i 2. tertial.

Renten har vært lav gjennom hele 2012. I 2. tertial ble renteutgiftsbudsjettet redusert med 3 mill kr. Kommunens netto finanstransaksjoner viser et overskudd på 4,1 mill kr. i forhold til revidert budsjett.

Huseieravgiftene 2012

Etterkalkylen for 2012 viser følgende tall:

1000 kr.	Vann	Avløp	Sum
Driftsutgifter	24 920	26 131	51 051
Avskrivningskostnad	3 587	8 575	12 161
Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	2 749	6 155	8 903
Sum direkte kostnader	31 255	40 860	72 116
Interntjenester - Netto driftsutgifter	1 357	1 229	2 586
Interntjenester - Avskrivningskostnad	18	17	35
Interntjenester - Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	2	2	5
Sum indirekte kostnader	1 378	1 248	2 626
Sum kostnader	32 633	42 109	74 742
Årsavgifter//	25 109	33 681	58 790
Tilknytnings-/Engangsavg.//	0	0	0
Øvrige salgsinntekter	6 197	10 129	16 327
Overføringer med krav til motytelse	0	0	0
Overføringer uten krav til motytelse	0	0	0
Sum direkte inntekter	31 306	43 810	75 116
+/- Regnskapsført bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	0
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	89	40	129
+/- Gevinst/tap ved salg/utrangering av anleggsmiddel	0	0	0
Sum inntekter fra fond mv.	89	40	129
Sum inntekter	31 395	43 851	75 246
Kostnadsdekning (Sum inntekter/Sum kostnader)	96 %	104 %	101 %
Finansiell dekningsgrad (KOSTRA)	102 %	103 %	91 %
Foreløpig selvkostresultat (inntekter minus kostnader)	-1 238	1 742	504
Eventuelt tilskudd el. over kommunekassen	0	0	0
Selvkostresultat	-1 238	1 742	504
Selvkostfond:			
Inngående balanse	4 276	773	5 049
Utgående balanse	3 038	2 515	5 553

Avgiftsområdene avregnes mot fond. Hvis området går med overskudd, settes midlene av og brukes i kommende avgiftsgrunnlag. Hvis området går med underskudd, brukes av avregningsfond. Det er regnskapstallene som utgjør selvkostregnskapet, evt. budsjettavvik får ikke innvirkning på beregningene.

Samlet sett gikk selvkostregnskapet med et overskudd på 0,5 mill kr, som avsettes til overskuddsfond. Bruk av fond er på budsjettert nivå.

Lier kommune har etter utgangen av 2012 5,2 mill kr. i selvkostfond. Selvkostfondet for vann utgjør 3 mill kr. og fond for avløp utgjør 2,5 mill kr.

Ingen av fondene er foreldet.

INVESTERINGSREGNSKAPET

Lier har en praksis på at budsjettene til investeringsprosjekter følger prosjektets faktiske gjennomføringstakt, hvor prosjektene blir gjort opp ved ferdigstillelse. Dette gjør at prosjekter i investeringsoversikten (regnskapshefte) kan fremstå med vesentlig avvik i forhold til budsjett, uten at prosjektet derav har overdekning. Prosjekter som får forskyvning frem i tid fremstår i regnskapet med overskudd. I praksis blir ubrukte midler på prosjektet overført til kommende år slik at det foreligger midler når gjennomføringen skjer.

I forslaget til vedtak blir ubrukte midler, for prosjekter som ikke er avsluttet, bevilget opp på respektive prosjekt 2013.

Hovedtall fra regnskap 2012

1000 kr	Regnskap 2012	Bud. 2012 revidert	Bud. 2012 opprinnelig	Regnskap 2011
Utgifter	107 648	219 899	144 165	65 351
Inntekter	9 801	0	0	2 509
Finansieringstransaksjoner	61 074	40 837	22 650	58 324
Finansieringsbehov	158 921	260 735	166 815	121 166
Finansiering:				
Bruk av lån	108 642	226 996	130 421	71 353
Andels-/aksjesalg og mottatte avdrag	14 288	0	0	18 526
Overført fra driftsregnskapet	32 459	32 459	36 394	10 750
Bruk av fond/likv. reserve mv.	3 532	1 281	0	21 514
Sum finansiering	158 921	260 735	166 815	122 143
Udekket(-)/til disposisjon (+)	0	0	0	977

Udekket/til disposisjon i investeringsregnskapet er totalt mindre- og merforbruk på prosjekter hvor det har vært aktivitet i 2012. Forskjellen mellom hva som er planlagt brukt på investeringer (revidert budsjett) og hva som er faktisk brukt i ett år (regnskap) skyldes vanligvis tidsmessige forskyvninger av investeringsprosjektene. Dette gjelder også finansieringspostene. Underskudd/overskudd registreres normalt når et prosjekt er avsluttet.

Investeringsregnskapet posteres pr. prosjekt. Dette medfører at det gjennomføres fondsavsetninger hvis finansiering som salgsinntekter, refusjoner osv. overstiger årets utgift. Tilsvarende vil det bli brukt fra fond året etter for å finansiere utgiftene som forutsatt. Slike posteringer, sammen med tidsmessige forskyvninger, innebærer at det gjennomgående vil være høyere summer i regnskapet enn budsjettet på disse postene. Totalt mer-/mindreforbruk på prosjektene rapporteres underveis når dette avdekkes, eller ved prosjektets slutt.

Figuren viser hvordan investeringene i 2012 ble finansiert. Bruk av lånemidler er den største finansierings-kilden og dekker 68 % av behovet.

Investeringer

Det har i løpet av 2012 vært noe redusert kapasitet da flere stillinger har vært ledige både innenfor bygg og vann/avløp. Rekrutteringsprosessene er nå gjennomført med vellykket resultat, og alle stillinger er besatt. Etter noe innkjøringstid er fremdriften i ferd med å komme tilbake til normalt nivå.

De største prosjektene har flg. status:

Nytt sykehjem

Tomtespørsmålet og forberedelsesfasen har tatt lengre tid enn antatt, men tomten er nå ervervet og arbeidet med områdereguleringsplan pågår.

Lierbyen prosjektet

Dette store omfattende VA saneringsprosjektet nærmer seg slutten, og ferdigstilling er beregnet i løpet av første halvår 2013. Ut fra faglige vurderinger av kvalitet og driftssikkerhet, samt hensynet til Lierelva, har det vært funnet hensiktsmessig å sanere enkelte områder som opprinnelig ikke var med i planen. Dette i tråd med hensiktene i Temaplan Avløp.

Hegg skole

I kommunestyrebehandlingen av Hp 2012-2015 ble prosjektet vedtatt igangsatt og bevilgning lagt inn fra 2013. Det har allikevel vært aktivitet i prosjektet i løpet av 2012. Høsten 2012 vedtok kommunestyret å legge kulturscene til prosjektet. Styringsgruppe og prosjektgruppe er etablert og prosjektleder er rekruttert. Prosjektgruppa har arbeidet videre med vinnerutkastet fra arkitektkonkurransen, og entreprisform er valgt. Konkurranses grunnlaget for totalentreprise er planlagt gjennomført våren 2013. Byggestart er planlagt høsten 2013 og ferdigstilling er forventet til skolestart 2015.

Heiahallen

Valg av leverandør og plassering samt budsjettramme for prosjektet ble vedtatt i formannskapetets sak 49 av 23/8-2012. Kontrakt på totalentreprise for prosjektet er inngått, søknad om rammetillatelse er innvilget. Det er planlagt ferdigstilling i løpet av 2013 med byggestart i februar 2013.

Andre saker

Forskyvning av prosjektmidler og redusert låneopptak

Pga. lavere investeringstakt og tidsforskyvning av «Frogner sykehjem» var merverdirefusjon fra investering vesentlig lavere enn budsjett. I tertialrapportene ble merverdirefusjonen redusert med 21 mill kr. og overføring til investering tilsvarende.

For å redusere låneopptaket, og dekke opp for mindre overføring fra drift, ble 54 mill kr. i investeringsbudsjett overført til 2013. Dette ga samlet sett en reduksjon i låneopptak på 50 mill kr.

Status for investeringsprosjektene i 2012:

Prosjekt	Bevilget tom 2012	Bevilgn. Ut tom 2012	Sum bevilget	Brukt	Prognose	Utføres	Fullfgr. %	Hva som gjøres	Kommentarer
Bygg									
Stoppen kulturskole	10 500		10 500	9 600	10 500	2 012	95	Ombygging av tidligere Stoppen ungdomsskole til kulturskole	Entreprisekontrakten er fullført, skoler er innflyttet. Gjensstår noe innkjøp av instrumenter og utstyr.
Returpunkt for avfall, skoler og barnehager	5 500	0	5 500	4 800	5 500	2009-2012	100	Miljøstasjoner for avfall på skoler og barnehager	Arbeidene er fullført
SD-anlegg	3 500	4 800	8 300	1 986	8 300	2012 - 2015	25	Installere sentral driftstyring på bygg	Konkurransegrunlaget er forsinket og er planlagt ferdig i løpet av 2013. Arbeidene må gjennomføres i skolens skoleår og er planlagt i 2014.
ENØK-tiltak iht utredning	6 500	4 200	10 700	4 628	10 700	2011 - 2015	50	Diverse ENØK-tiltak på bygg	Planlegging av videre ENØK-tiltak er under utarbeidelse. Arbeidet videreføres i perioden 2012-2015.
Energiavregning av større kommunale bygg	1 000	0	1 000	298	500	2 012	100	Energiavregning av bygg over 1000 m2	Arbeidet er ferdig. Arbeidet har blitt billigere enn antatt.
Hegg skole	0		0	8 640	350 000	2013 - 2015	5	Ny Hegg skole	Forprosjekt ferdig februar 2013. Politisk behandling mars 2013. Riving gammel skole sommer 2013. Oppstart utførelse planlagt til okt. 2013 med ferdigstillelse til skolestart 2015.
Oddevall skole, ventanlegg	1 100		1 100		1 100	2013 - 2014	0	Nytt ventilasjonsanlegg	Ikke påbegynt.
Heihallen	18 750	18 750	37 500	2 085	37 500	2012 - 2013	5	Bygging av ny idrettshall for Heia skole	Entreprenør er kontrahert. Oppstart byggearbeider er feb./mars. Ferdigstilles i løpet av 2013.
Lærum sykeheim, opprusting av uteområde	2 800		2 800	1 700	2 300	2011-2012	90	Opprusting av uteområde	Arbeidene ble fullført i desember 2012. Innkjøp og plassering av 11 stk utebøker blir utført våren 2013.
Lærum sykeheim, renovering fasader	11 100		11 100	210	11 100	2 013	5	Renovering av fasader og balkonger, samt energisuderende tiltak	Tilstandsanalyse av betongskade på balkong og fasade, samt balkonggekkverk er igangsatt
Nytt sykeheim	17 000	260 415	277 415	3 000	277 415	2010 - 2015	0	Bygge nytt sykeheim til erstatning for Frogner sykeheim	Forprosjekt pågår. Tiltaksavtale inngitt.
Heia skole, elektrifisering ifbm brann	2 000		2 000	75	2 000	2 013		Oppgradering ifbm gjennomføring etter brann	Arbeidene er påbegynt. Arbeidene ferdigstilles medio aug 2013
Avfall									
Sylling fjllplass	2 500		2 500	322	2 500	2012 - 2013	5	Etablering av et naturbasert rensesystem	Prosjektet har blitt satt på "vent" på grunn av kapasitetsproblemer internt i organisasjonen. Prosjektet blir derfor forsinket i forhold til det som har vært signalisert tidligere.
Vann og avløp									
Sanering Lierbyen	62 150		62 150	56 700	62 150	2010 - 2013	95	Saneringen inneholder oppgradering av kommunale vann- og avløpsledninger	Etappe 2B startet høsten 2011. Samtidig ble det lagt fram en melding i FS som påpeker at prosjektet er underfinansiert. Det har tilleggs vært problemer med grunnforhold og det har blitt store mengder enn antatt i konkurransegrunlaget. Det er også valgt å snare enkelte områder som opprinnelig ikke var med i tilbudsgrunlaget. Ut fra faglige vurderinger av kvalitet og driftssikkerhet samt hensynet til Lierbyen har det vært funnet hensiktsmessig å gjennomføre de utvidede tiltakene i denne etappen. Det er valgt å finansiere dette med midler fra Hovedplan vann og avløp som ikke er prioritert til konkrete tiltak. Prosjektet blir sluttført i løpet av første halvdel av 2013.
Espedalsområdet	6 100		6 100		6 100	2 013	0	Sanering av kommunale vann- og avløpsledninger	Ikke påbegynt.
Tronstad, rensesanlegg og sanering	8 466		8 466	571	8 466	2013 - 2014	0	Nytt rensesanlegg og sanering av ledningsnett	Forprosjekt er under utarbeidelse
Sanering Røstada	1 000	45 000	46 000	610	46 000	2013 - 2015		Sanering av kommunale vann- og avløpsledninger	Forprosjekt er gjennomført
Oppgradering Limes kloakkrensanlegg	10 500	6 000	16 500	4 473	21 500	2 013	20	Renovering og oppgradering av arbeidsforhold	Første etappe av investeringen er ferdig. Første etappe går på flytting av polimer-anlegg og nytt system for slukledning
Sylling rensesanlegg, oppgradering	8 600		8 600	1 508	8 600	2013 - 2014	5	Ny etterpumpingskiosk og oppgradering av rensesanlegget	Det er bygget et ny sprøtegrøft, men grus-/jordmassene er tettere enn tidligere forutsatt. På bakgrunn av endrede forutsetninger gjøres en ny vurdering av avløpsnettet for Sylling og Tronstad. Ny inntakssiler er bestilt. Midlertidige tiltak i forhold til lukt er gjennomført.
Vei / trafiksikkerhet									
Ekseterveien - Utbedring	4 986		4 986	5 675	5 700	2009 - 2012	98	Utbedring av veien - sprengning og opparbeidelse av parkeringsplasser. Nytt bekkelepp og fjerst.	Det gjensstår noe arbeid med parkering ved Martinsbakka. Arbeidet er planlagt ferdig sommer 2013. Det blir overskriderer i forhold til bevilgning. Overskriderer vil bli finansiert med midler fra prosjekt Anotveien samt bev. 2013 på kr. 500000,-.
Utbedring Anotveien	7 925		7 925	7 545	7 900	2007 - 2012	100	Oppgradering og forsterkning	Arbeidet er ferdig. Overskudd overføres til prosj. 9233, Ekseterveien.
Veiomlegging Kjemner	1 500		1 500	1 069	1 500	2 012	75	Omlegging av veinett og stenging av 2 ukjente for FV	Tverrveien uten toppdekke er bygget. Dren, ansluss og 2 kryss gjennomført. Ferdigstilles i 2013.
Utbedring S. Eggeveien og Baneveien	3 100	3 600	6 700	689	6 700	2011 - 2015	15	Oppgradering og forsterkning	Strekingen fra Marius Egge og forbi asfalteret er forsterket. Lindum har forsterket strekingen fra M. Egge til Vestsiden. Topplekke mangler.
Gatebruksplan Lierbyen	7 000		7 000	187	7 000	2011 - 2013	40	Ny gateutforming i Lierbyen	Arbeidet utføres i etterkant av VA-saneringen. Mye av arbeidet er utført, men foreløpig mangler kostnadene i VA-prosjektet. Disse blir overført ved endelig avregning når prosjektet er sluttført.

LIKVIDITET

Likviditet er et mål for kommunens evne til å møte utbetalinger. Minstekravet er at kommunen til en hver tid skal kunne betale sine forpliktelser ved forfall. Kommunestyret har ansvar for å sikre at kommunen har så god likviditet at de løpende forpliktelser kan dekkes. Likviditetssituasjonen rapporteres til politisk nivå i forbindelse med tertial- og årsrapporteringen samt i forbindelse med budsjettarbeidet.

Likviditetsanalyse	Anbefaling	2012	2011	2010	2009	2008
Likviditetsgrad 1: OML/KG	>2	1,8	2,1	2,2	2,0	1,8
Likviditetsgrad 2: (Likvider + KF)/KG		1,2	1,5	1,6	1,4	1,5
Likviditetsgrad 3: Likvider/KG	>1	0,8	1,1	1,1	1,0	1,2
Likvider i forhold til driftsinntektene		10,2 %	14,4 %	15,0 %	16,2 %	21,3 %

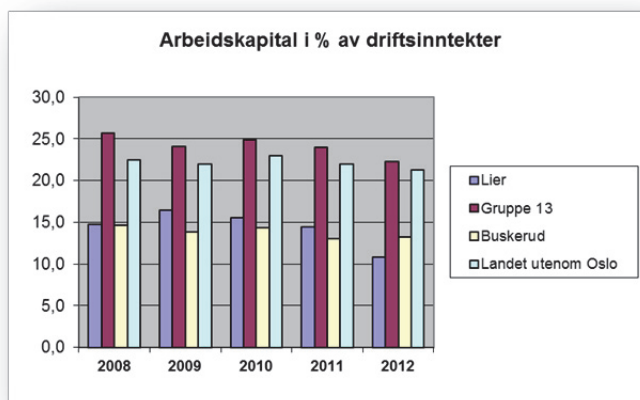
Lier kommune har over tid hatt en synkende likviditet som i 2012 havnet i underkant av anbefalt nivå. Likvide midler i forhold til driftsinntektene fortsetter å synke.

Likviditeten påvirkes av premieavviket for pensjonsforpliktelsene, hvor kommunen betaler mer enn det som regnskapsføres. Ved utgangen av 2012 har kommunen betalt inn 112 mill kr. som ikke er regnskapsført (skal regnskapsføres over 10-15 års periode). Denne summen er finansiert ved å «låne» likvide midler fra fondsavsetninger og ubrukte lånemidler. Når de likvide midlene blir mindre, skaper dette press på likviditeten.

Det viktigste styrbare enkeltforholdet som påvirker den daglige likviditet er tidspunktet for låneopptak til finansiering av investeringsprosjekter. I 2012 ble låneopptaket gjort i februar. Når forskyvning av låneopptak ikke lenger gir handlingsrom, må andre tiltak som styrker likviditeten iverksettes. I de kommende årene er det planlagt større låneopptak og dette kan bedre likviditeten noe. Det må allikevel påregnes at det blir større fokus på likviditeten i årene fremover.

Kommunestyret må sikre likviditeten. Lier har de siste årene hatt en kassakreditt på 100 mill kr. Det var ikke behov for å bruke kassakreditten i 2012 men det forventes at kassakreditten må benyttes i perioder i 2013. Kassakreditten må vedtas årlig, og rådmannen foreslår i årsrapporten at kassakreditten på 100 mill kr. videreføres.

Arbeidskapitalen

Arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld) skal dekke kommunens daglige pengebehov. Dette er den faktoren som sterkest påvirker likviditetsutviklingen. Arbeidskapitalen har en synkende trend, og Lier havnet i 2012 under anbefalt nivå.

FOND

Fondsmidlene er penger kommunen har reservert for fremtidige formål. Utviklingen bestemmes av hvor mye som avsettes og hvor mye som brukes til årets drifts- og investeringsformål.

Tabellen under viser hovedtallene for fondene:

1000 kr	Beholdning 2011	Avsetning 2012	Bruk 2012	Beholdning 2012	Endring netto kr
Disposisjonsfond	18 521	12 711	1 000	30 232	11 711
Ubundne investeringsfond	1 179	1 622	4	2 797	1 618
Bundne driftsfond	28 915	7 639	13 111	23 443	-5 472
Bundne investeringsfond	18 602	11 566	2 251	27 917	9 315
Sum	67 217	33 539	16 366	84 390	17 173

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet utgjør ved utgangen av 2012 30,2 mill kr. Rådmannen foreslår i årsrapporten å tilføre overskuddet på 9 mill kr. til disposisjonsfondet.

Utgående balanse	30 232	9,1 mill kr. av disposisjonsfondet er bundet til over-/underskuddsordningen (justert for forslag til vedtak 2012). Justert for andre bindinger og tilførsel av overskuddet (jmf. rådmannens forslag til vedtak) utgjør disposisjonsfond uten forpliktelser 28,1 mill kr.
<i>Herav</i>		
Over/underskuddsfond (just 2012)	9 140	
Andre bindinger	1 947	
Generelt disposisjonsfond	19 145	
Avsetning av overskudd	8 966	
Just generelt dispfond	28 111	

I handlingsprogrammet er det en målsetning om å bygge opp disposisjonsfondet slik at det utgjør 3 % av driftsinntektene. Med denne målsetningen, og driftsinntektene i 2012, burde det generelle fondet vært på ca. 43 mill kr.

Generelt disposisjonsfond er styrket med 23,2 mill kr. i forhold til 2011 da fondet var på 4,9 mill kr. Overskridelsene på tjenesteområdene i 2012 og økningen i omstillingskrav i 2013 forsterker behovet for å ha buffere i økonomien som kan håndtere negative avvik. Fondet styrker kommunens handlingsrom for å kunne håndtere underskudd.

ANDRE EGENKAPITALKONTI

1000 kr	Beholdning 2011	Beholdning 2012	Endring netto kr
Regnskap smessig mindreforbruk	1 576	8 966	7 390
<i>Herav:</i>			
Regnskapsoverskudd	1 576	8 966	7 390
Regnskap smessig merforbruk	0	0	0
<i>Herav:</i>			
Tidl. års regnskapsunderskudd	0	0	0
Udisponert i inv.regnskap	977	0	-977
Udekket i inv.regnskap	0	0	0
Endringer i regnskapsprinsipp	2 633	2 633	0

Avsetninger til fond

Virksomhet/område	Til bundet fond	Til disp.fond	Begrunnelse
Fellesposter teknisk	1 831 031		Selvkost avløp
Kultur og fritid	280 000		Prosjektmidler Høvik fritid
Kultur og fritid	150 000		Kulturminneregistreringer
Kultur og fritid	50 000		Lier stadion
Helsetjenesten	4 298		Fylkeslegen
Hjemmetjenesten Øvre	43 560		Modellutprøving psykolog
Kjøkken	80 000		Fra Lions
Landbruksforvaltningen	218 244		Vertskommunetilskudd
Planseksjonen	4 915 391		Tilskudd vedr. tilsyn små avløpsanlegg
Gullag skole	14 909		Barnas Miljøpris
Tranby skole	12 000		Ungdommens kommestyre
Sektor samfunn	40 000		Prosjekt "Huleik"
Fellesposter ansvar 700		12 711 332	I henhold til budsjettvedtak
Sum	7 639 433	12 711 332	
Herav disposisjon i regnskapet	839 120	0	
Disponeringer med utg.pkt. i budsjett	6 800 313	12 711 332	
Totalt regnskapsført	7 639 433	12 711 332	

Overføringer til bundet driftsfond er ubrukte midler fra overføringer kommunen har mottatt til et bestemt formål.

Vedlegg 1 Kjønnsbalanse

Rapportering i henhold til Likestillingsloven, Diskrimineringsloven og diskriminerings og tilgjengelighetsloven.

Tabellene viser personer og årsverk hvor det foreligger en ansettelsesavtale på uttrekksstidspunktet. Ledige stillinger er ikke med i tallmaterialet.

	Antall personer			Antall årsverk			Kjønnsford. Årsv	
	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn
Totalt 2012	1210	352	1 562	923,9	288,2	1 212,1	76 %	24 %
Totalt 2011	1196	340	1 536	911,3	273,4	1 184,7	77 %	23 %

Kjønnsfordeling totalt

	Antall personer			Antall årsverk			Kjønnsford. Årsv	
	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn
Fast ansatte	1142	329	1 471	871,7	272,3	1 144,0	76 %	24 %
Vikarer	68	23	91	52,2	15,9	68,1	77 %	23 %
Totalt	1210	352	1 562	923,9	288,2	1 212,1	76 %	24 %

De kommende tabellene gjelder fast ansatte

Diff lønn i menns favør er hvor mye høyere/lavere menns gjennomsnittslønn er i forhold til kvinner

Tallet er basert på lønnsnivå pr. person og følgende formel: (menns gj.snitt.lønn - kvinners gj.snitt.lønn)/menns gj.snitt.lønn

Total stillingsstørrelse

	Antall personer			Andel 2012			Andel 2011		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
<35%	139	44	183	12,2 %	13,4 %	12,4 %	11,9 %	14,3 %	12,4 %
36-49%	46	7	53	4,0 %	2,1 %	3,6 %	4,3 %	3,2 %	4,1 %
50-75%	235	36	271	20,6 %	10,9 %	18,4 %	22,6 %	9,2 %	19,7 %
76-99%	243	24	267	21,3 %	7,3 %	18,2 %	19,1 %	9,8 %	17,1 %
100%	479	218	697	41,9 %	66,3 %	47,4 %	42,1 %	63,5 %	46,8 %
Totalt	1142	329	1471	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - Ledernivå

	Antall personer			2012			2011		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
Toppleder	2	3	5	40 %	60 %	7,64 %	40 %	60 %	7,64 %
Virksomhetsleder	31	13	44	70 %	30 %	0,99 %	70 %	30 %	1,03 %
Totalt	33	16	49	67 %	33 %	5,37 %	67 %	33 %	5,16 %

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - tjenesteområder (ekskl. ledere)

Tjenesteområde	Antall			Årsverk			Andel årsverk		Diff lønn i menns favør	2011		Diff lønn i menns favør
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn		Kvinner	Menn	
Grunnskole	362	82	444	306,1	76,8	382,9	79,9 %	20,1 %	7,5 %	80,4 %	19,6 %	7,3 %
Barnehage	58	3	61	48,4	3,0	51,4	94,2 %	5,8 %	-15,4 %	93,8 %	6,2 %	-14,6 %
Omsorg	507	88	595	320,8	49,3	370,1	86,7 %	13,3 %	-7,0 %	88,5 %	11,5 %	-7,8 %
Helse- og sosialtjenester	69	19	88	58,3	15,4	73,7	79,1 %	20,9 %	7,7 %	81,9 %	18,1 %	11,5 %
Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	44	74	118	35,0	66,9	101,9	34,3 %	65,7 %	8,2 %	34,2 %	65,8 %	8,9 %
Kultur	29	17	46	19,8	11,2	30,9	63,9 %	36,1 %	-6,7 %	63,7 %	36,3 %	-5,6 %
Plan/Samfunn	14	21	35	12,8	20,3	33,1	38,7 %	61,3 %	7,1 %	39,3 %	60,7 %	8,6 %
Fellestjenester, ledelse og poli	44	15	59	37,7	13,8	51,5	73,2 %	26,8 %	5,2 %	79,7 %	20,3 %	5,7 %
Totalsum*	1 127	319	1 446	838,8	256,7	1 095,5	76,6 %	23,4 %	3,7 %	77,6 %	22,4 %	4,4 %

* Personer som arbeider i flere tjenesteområder medfører at antallet personer i denne tabellen er høyere enn kommunens totaltall.

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - utdanningsnivå (ekskl. ledere)

2012													2011	
	Antall personer			Årsverk			Kjønnsfordeling av		Andel av fordelt på kjønn			Diff lønn i menns favør	Diff lønn i menns favør	
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Totalt			
ufaglært	333	115	448	216,3	87,3	303,6	71 %	29 %	28 %	39 %	31 %	3,1 %	1,8 %	
faglært	288	37	325	222,0	33,2	255,2	87 %	13 %	29 %	15 %	26 %	5,5 %	6,1 %	
høgskole int. 3 år	193	45	238	160,4	38,9	199,4	80 %	20 %	21 %	17 %	20 %	3,6 %	4,5 %	
univeristet/hs over 3 år	196	73	269	167,2	67,3	234,5	71 %	29 %	22 %	30 %	24 %	3,3 %	3,0 %	
annet	99	43	142	73,0	30,0	102,9								
Totalt	1109	313	1422	838,8	256,7	1 095,5	77 %	23 %	100 %	100 %	100 %	3,7 %	4,4 %	

* Personer som ikke har fått registrert utdanningskode ved uttrekksstidspunkt

Kjønnsfordeling - Fravær pga. barns sykdom

	2012		2011	
	Dagsv	Fravær%	Dagsv	Fravær%
Menn	183	0,26 %	174	0,25 %
Kvinner	682	0,29 %	750	0,31 %
Totalt	865	0,28 %	924	0,30 %

Vedlegg 2: Status for tjenesteområdenes fokusområder og mål

Mål og Tiltaksplan Samfunn

Tabellen viser mål og tiltak på samfunnsområdet som gjelder hele kommuneorganisasjonen.

Miljøkommunen Lier <u>Mål</u> • Effekten av miljøtiltak skal måles, dokumenteres og rapporteres. <u>Tiltak</u> • Etablere system for rapportering for miljøtiltak.	Status: Miljøstatus utarbeidet, presentert og kommunisert. Tilgjengelig digitalt. Rapportering skjer gjennom miljøfyrtårnordningen med frist 01.04
Klima og energi <u>Mål</u> • Redusere bilbruken i kommunes organisasjon og blant våre ansatte. • Stimulere til økt bruk av sykkel og kollektive reisemåter. <u>Tiltak</u> • Utfasing av oljefyrte fyringsanlegg på alle kommunale bygg. • Ansvarliggjøring av kommunens virksomheter gjennom miljøfyrtårnsarbeid og lederavtaler. • Utarbeide sykkelstrategi.	Status: Samarbeid med stiftelsen Zero for å utarbeide mobilitetsplan og kjøretøystrategi. Ladestasjon for Elbil er montert i Lierbyen med tilskudd fra Buskerudbyen Kommunens bygninger i Lierbyen tilsluttet fjernvarmeanlegg. Fem kommunale bygninger bruker fortsatt olje til å ta spisslast, totalt forbruk på 3 500 l i 2012. Haugestad bruker fortsatt olje. Plan for videre utfasing. 38 virksomheter er sertifisert, åtte gjenstår, hvorav Hegg skole avventer til nybygg er ferdig. Lier kommune deltar i samordnet arbeid om sykkel i Buskerudbyen. Gjennomført Sykle til jobben kampanje. Prosjektleder sykkel i Buskerudbysamarbeidet ansatt.

Bedre folkehelse <u>Mål</u> • Bedre helse for sosialt utsatte grupper. <u>Tiltak</u> • Utvikle og forankre et tverrsektorielt samarbeid i kommunen for å legge forholdene til rette for å bedre folkehelsen. • Vurdere å etablere lavterskeltilbud og innføre Grønn resept.	Status: I underlagsdokument til kommunal planstrategi er det pekt på at folkehelse ivaretas gjennom flere kommunale planer. Det er også pekt på behov for samordning på tvers av faggrenser i folkehelsearbeidet. Innføring av frisklivsentral og evt. "Grønn resept" er under avklaring. Det er ikke konkludert med hvordan det skal gjennomføres.
Åpen, verdidrevet og samfunnsansvarlig kommuneorganisasjon <u>Mål</u> • Ha definert standarder for Lier kommunes tjenester og informere innbyggere og brukere om disse. <u>Tiltak</u> • Definere standarder for alle Lier kommunes tjenester.	Status: Lier kommune deltar i prosjekt sammen med Transparency International og KS.

Mål og Tiltaksplan Skole

Lesing Mål • Alle elever som går ut av 10. trinn er funksjonelle lesere. Tiltak • Revidert leseplan iverksettes. • Kartlegging av leseferdighet følges opp med eventuelle tiltak på individ -og systemnivå.	Status: Er i rute Leseplan er revidert og endringene er implementert. Ferdigheten lesing har en positiv utvikling. I nasjonale prøver i lesing ligger lierskolen over nasjonalt snitt noe som er målet for kommunen. Det er fortsatt enkeltskoler som ikke når det kommunale målet.
Fysisk aktivitet <u>Mål</u> • Alle barn skal ha tilbud om en times daglig fysisk aktivitet i SFO. • Plan for fysisk aktivitet i SFO og skole iverksettes på alle skoler innen juni 2012. <u>Tiltak</u> • Kompetanseheving for ansatte i skole og SFO videreføres. • Satsingen på tiltak som "Trivselsledere", "ressurselever" og "Røris" i skolene videreføres. • Motivere for deltakelse i «Aktiv på skolevei».	Status: I rute Sfo tilbyr fysisk aktivitet. Skolene melder om gode opplegg i "Storefri" og midttimer. Elever deltar i organiseringen som trivselsledere og ressurselever. Oddevall og Sylling utvider sitt tilbud om 1 times fysisk aktivitet for alle elever.
IKT <u>Mål</u> • Elevene i Lierskolen skal bruke digitale verktøy i fag slik det er beskrevet i Digital handlingsplan. • Utnytte potensialet for samhandling, kommunikasjon og digitale læringsformer som verktøyene i Lierskolen legger til rette for. <u>Tiltak</u> • Iverksette Digital handlingsplan. • Videreføre prosjektet "Digital ringperm". • Prosjekt "Digital arbeidsbok" utvikles, prosjektet bygger videre på erfaringene fra "Digital ringperm", tilpasset barnetrinnet.	Status: Er i rute Digital handlingsplan er ikke implementert på alle skoler. Dette følges opp. Digital arbeidsbok er utvidet med flere klasser og en ny skole.
Ungdomstrinnet	Status:

<u>Mål</u> • Økt valgfrihet i skoledagen. • Mindre frafall fra videregående skole. Tiltak • Innføre valgfag på 8. trinn fra 1.8.2012. • Skolere lærere på 10. trinn for å innføre «Ny Giv». Prosjektet «Ny Giv» er en nasjonal satsing for elever på 10. trinn for å bedre grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning.	I rute Valgfag settes i gang på 8.trinn fra høsten skoleåret 2012-2013. Deretter vil innføringen gå trinnvis ved at det ifra høsten 2013 vil være tilbud til 8. og 9.trinn og fra høsten 2014 vil alle trinn i ungdomsskolen få tilbud om valgfag. Innføring av valgfag er et hovedpunkt i stortingsmeldingen om ungdomstrinnet som regjeringen presenterte i slutten av april. Valgfagene får en ramme på 57 timer per skoleår, som i praksis tilsvarer 1,5 klokketimer per uke, eller to vanlige skoletimer. I Lier varierer det noe på hvor mange valgfag hver skole tilbyr, fra 2-5 valgmuligheter. Etter hvert som det blir flere elever som tilbys valgfag vil det kunne øke noe på antallet. Det ble lagt fram en politisk sak om Ny Giv, overgangsprosjektet, til politisk behandling 22.8.2012. Politikerne i Lier stilte seg positive til Rådmannens innstilling om å delta i prosjektet. Vi har økt antall elever som får tilbud på "Inn på tunet" fra 12 til 15 elever.
Klasseledelse <u>Mål</u> • Tydelige voksne som sikrer et trygt elevmiljø, med høyt læringstrykk og fokus på elevenes læringsmål. <u>Tiltak</u> • Kompetanseheving av alle lærere i klasseledelse. • Opplæring av skoleledere i "skolevandring". Dette er en metode for pedagogisk ledelse, og iverksettes skoleåret 2011/12.	Status: I rute Alle skoler har gjennomført skolevandring. Prosjektet er implementert. Dette vil følges opp via PP tjenestens veiledningsteam og skoleledernes arbeid med læringsledelse.
Samfunns mål	Status:

<u>Mål</u> • Bevisstgjøre elever, lærere og foreldre gjennom økt fokus på miljø og helse. <u>Tiltak</u> • Alle barneskoler blir "Regnmakerskoler". • Delta i "Aktiv på skolevei". • Følge opp "Miljøfyrtårn sertifiseringen".	I rute Noen av skolene er ikke miljøfyrtårn sertifisert. De følges opp. Alle barneskolene er «regnmakerskoler».
---	--

Mål og Tiltaksplan Barnehage

Tidlig innsats med vekt på språk og sosial kompetanse <u>Mål</u> - Hver enkelt barnehage har kompetanse til å sette inn nødvendige tiltak for barn og familier med behov for hjelp og støtte. <u>Tiltak</u> - Fortsette kompetanseheving innen språk og adferd. - Barnehagepersonale som kommer i kontakt med risikoutsatte barn, skal få økt kompetanse om tverrfaglig samarbeid.	Status: I rute Språknettverket er vel etablert og alle barnehagene har språkveileder i barnehagen. Plan for språk og leseutvikling er revidert. Det ble avdekket et avvik på bruk av kartleggingsverktøyet «Tras» i enkelte av de ikke kommunale barnehagene. Rutinen er at alle barn skal språk-kartlegges. Dette følges opp via tilsyn. Tilsyn viser at dette avviket er lukket.
Refleksjon, dokumentasjon og vurdering for kvalitetsutvikling <u>Mål</u> - Den enkelte barnehage er en lærende organisasjon. <u>Tiltak</u> - Den enkelte barnehage har verktøy og rutiner for systematisk vurdering og refleksjon.	Status: I rute Det er gjennomført ståstedsanalyser (utarbeidet av utdanningsdirektoratet) i de fleste barnehager. Analysene jobbes det videre med i den enkelte barnehage.
Pedagogisk ledelse <u>Mål</u> - Alle pedagogiske ledere har kompetanse på hva som er viktig for god ledelse. <u>Tiltak</u> - Utvikling av pedagogiske ledelse gjennom kurs og fagdager.	Status: I rute Styrere ble skolert i barnehagevandring 4.mai. Dette er et verktøy for pedagogisk ledelse. Det er igangsatt en pilot på dette i Lier.

Mål og Tiltaksplan Omsorg

Hjemmetjenestene	Status:
<u>Mål</u> • Ivareta innbyggernes behov for pleie- og omsorgstjenester i hjemmet, så lenge det er forsvarlig. • En brukertilfredshet som ligger over landsgjennomsnittet. • Ha grundig og kvalitetssikret saksbehandling. • Bidra til at pasienten får rett behandling på rett nivå.	Daglig fokus, kontinuerlig evaluering og tilrettelegging av tjenestetilbudet. Brukerundersøkelsen viser at Lier Kommune yter hjemmetjenester som gir brukere en bedre hverdag og slik at de kan bli boende hjemme.
<u>Tiltak</u> • Tilstrekkelig og riktig fagkompetanse og tjenester for å kunne ivareta nye og endrede behov. • Videreføre tiltakene i prosjektet "Et godt liv - livet ut". • Opprette og videreutvikle Ambulant team i samarbeid med Rehabiliteringsvirksomheten. • Opprette 1 årsverk koordinatorfunksjon knyttet til samhandling med helseforetaket.	Har samlet saksbehandling av søknader for hjemmetjenester til en felles stilling for å sikre lik behandling med høy kvalitet. Bruker- og pårørende undersøkelser for 2012 viser at brukerne i hovedsak er fornøyde med kommunens hjemmetjenester. Antall brukere i hjemmetjenesten har økt med 46 personer siden 2010. Pleietyngden totalt har holdt seg uendret, men alderen på de som mottar tjenester har økt med 0,9 år og antall personer over 80 år med størst pleietyngde har økt (5 personer). Usikkert hvor stor økning man har i antall timer og oppdrag, men det beskrives en situasjon der hjemmetjenesten i perioder er svært hyppig inne hos brukere som er skrevet ut fra sykehus. Hjemmetjenesten, sammen med institusjonstjenestene, er hovedaktør i forhold til å imøtekomme intensjoner og forpliktelser i samhandlingsreformen.

Rehabiliterings-virksomheten <u>Mål</u> • Øke tilbudet om rehabiliteringstjenester med 4 %. • Tilpasse driftsnivået til ressurstilgangen. • Ha en brukertilfredshet som ligger over landsgjennomsnittet. <u>Tiltak</u> • Forebyggende tiltak i form av veiledning/opptrening/rehabilitering og tilrettelegging i barnehage/skole/hjem. • Bedre samordning og nyttiggjøring av tjenestene fra kommunale fysioterapeuter og de fysioterapeutene kommunen har driftsavtale med. • Etablere 2 dagplasser for rehabilitering. • Etablere ambulerende team.	Status: Har økt rehabiliteringstilbudet- flere får tilbud om rehabilitering: større belegg og bruk av dagrehabilitering. Ambulant rehabiliteringsteam har kartlagt og gitt tilbud til flere brukere. Brukertilfredsheten er i høy (5), og har økt siden 2011 (4,9). Ambulant team er etablert og skal utføre hverdagsrehabilitering i samarbeid med hjemmetjenesten. Formålet er å kunne gi hjemmeboende tilbud om rehabilitering og forhindre behov for institusjonstjenester. Dagrehabilitering avsluttes (prosjekt), med økt fokus på hjemmerehabilitering.
Habiliteringsvirksomheten <u>Mål</u> • Gi et helhetlig og fleksibelt tjenestetilbud i tett samarbeid med familie/nettverk, slik at brukerne/pårørende er mer fornøyd enn landsgjennomsnittet. • Være eksperter på aktivitet og fritid for barna med tjenester fra Habiliteringsvirksomheten. <u>Tiltak</u> • Omfordele å etablere heldøgnsstilbud for 3 nye brukere. • Videreføre Prosjekt Frisk Fritid. • Samarbeide med andre virksomheter om mer fleksibel bruk av medarbeidere. • Har god samhandling med de øvrige hjelpetjenestene for barn og unge.	Status: 2012 var siste året for prosjektet "Frisk fritid", men tiltakene er implementert i ordinær drift. Samarbeider med Kultur, samt frivillige, f eks Turistforeningen og sommerleir. Holdt foredrag og kompetanseoverføring til andre kommuner om erfaringer fra arbeidet i Lier. Antall familier som mottar tjenester fra habilitering har økt med 11 familier fra 2011 til 2012. Virksomheten har en Bruker- og pårørende tilfredsheten over landsgjennomsnittet. Virksomheten har et lavt sykefravær 5,2 %. Bruker mer ressurser enn budsjett- nye behov/tjenester og bruker med behov for ressurskrevende tjenester.

Psykisk helse <u>Mål</u> • Yte tjenester på en slik måte at brukers egne ressurser ivaretas og videreutvikles, samt at brukere/pårørende gir uttrykk for en høyere tilfredshet enn landsgjennomsnittet. <u>Tiltak</u> • Endret rutiner/praksis for saksbehandling. • Dreie og styrke innsats mot unge mellom 18-25 år. • Delta i bolighelseprosjekt i Drammensregionen. • Endre fra fellesaktiviteter til mestringskurs, på Haskoll aktivitetssenter.	Status: Brakerundersøkelsen 2012 viser at tilfredsheten ligger over landsgjennomsnittet. Saksbehandling har økt fokus. Økt kompetanse og gjennomgang av vedtak for å sikre saksbehandling av høy kvalitet. Deltar i prosjekt med målgruppe ungdom; «en enhetlig helsetjeneste», i samarbeid med NAV, Distriktpsikiatris senter (DPS), virksomhet Helse. Prosjektet vil bli videreført i 2013. Deltar fortsatt i Bolighelseprosjektet iht. plan. Planlagte aktiviteter på Haskoll aktivitetssenter er gjennomført.
Bofellesskapene for funksjonshemmede <u>Mål</u> • Gi et helhetlig og individuelt tilrettelagt tjenestetilbud. • Yte tjenester med høy etisk og faglig kompetanse der brukere/pårørende gir uttrykk for en generell høyere tilfredshet enn landsgjennomsnittet. • Gi tilfredsstillende bolig med oppfølging til de som har behov for det. <u>Tiltak</u> • Tilpasse drift i forhold til ny ramme. • Ta i bruk ressursstyrings og fordelingsmodell. • Samarbeide med arbeidslivssentre. • Ta kontakt med Lier boligselskap for å vurdere mulig boligbygging.	Status: Det samarbeides med andre virksomheter om arbeids-/aktivitetstilbud og botilbud for aktuelle brukergrupper. Pårørendeundersøkelse gjennomført i 2012 viser at tilfredsheten ligger over landsgjennomsnittet i Øvre Lier bofellesskap, men fortsatt under landsgjennomsnittet i Ytre Lier bofellesskap. Arbeidet med ressursstyring og fordelingsmodell (BUDDA) er i gang. Tilpassing av ny ramme, og identifisering og gjennomføring av tiltak er iverksatt jf. Prosjekt omsorg. Har vært i dialog med Lier Boligselskap i forhold til behov meldt i boligsosialhandlingplan. Arbeidet må videreføres i neste handlingsplanperiode. Har gjennomført tiltak sammen med arbeidslivssentre. Sykefraværet i virksomhetene var 15,15 % og økning fra 2011 på ca. 2,6 %.

Arbeid/aktivitetstilbud/dagsenter <u>Mål</u> • Gi et varig tilrettelagt arbeids-/aktivitetstilbud uavhengig av funksjonsnivå, til de som faller utenfor ordinære arbeidsmarkedstiltak. • Dagsenter skal være et godt sosialt møtested hvor bruker kan få dekket sine grunnleggende behov. • Bidra til å realisere mål i prosjekt omsorg. <u>Tiltak</u> • Endrer betalingsordning for dagsenter. Innfører abonnement på dagsenter. • Utnytte kapasiteten ved arbeid/aktivitets og dagsentrene fullt ut. • Samarbeide på tvers av virksomhetene for å sikre kostnadseffektive tjenester. • Kontrollsystem for å kreve refusjoner i henhold til inngått transportavtale. • Utrede alternativ organisering av transport (dagsenter, aktivitetssenter og arbeid).	Status: Fusjon av arbeidssenteret og Lier ASVO AS er vedtatt, og arbeidet skal videreføres i 2013, og iverksetting fra 2014. Ytterligere 2 bruker har fått tilbud i Utegruppa innenfor eksisterende rammer. Transportavtalen er krevende og medfører omfattende oppfølging. Oppfølging og kontroll er avgjørende for å sikre riktig oppgjør. Kapasiteten ved dag- og aktivitetssentrene utnyttes.
Bofellesskapene for demente, Bratromvn.7/9-11 og Frogner <u>Mål</u> • Gi brukerne en god hverdag som er tilpasset deres behov for bistand/veiledning, slik at beboere og pårørende er mer fornøyd enn landsgjennomsnittet. • Øke nærværsfaktoren til 90 %. • Tilpasse driftsnivået til ressurstilgangen. <u>Tiltak</u> • Gi beboerne og pårørende informasjon om kommunens tjenester generelt, og i forhold til virksomheten spesielt. • Samarbeide med arbeidslivssentre. • Ta i bruk ressurs og fordelingsmodell.	Status: Pårørendetilfredsheten har økt, og ligger nå over landsgjennomsnittet. Beboerne som mottar tjenester fra virksomheten er i behov av stabilitet og kontinuitet- hvor kompetente medarbeidere er en viktig forutsetning for trivsel og trygghet. En utfordring her er virksomhetenes sykefravær 14,6 % (2012). Det jobbes med å identifisere og iverksette korrigerende tiltak for å øke nærværet. I anledning strukturprosjektet Omsorg er det gjort endringer i virksomheten som har medført en bemanningsreduksjon tilsvarende 0,7 årsverk.

Institusjon <u>Mål</u> • Yte bistand på en slik måte at beboeren selv får benyttet sine ressurser i dagliglivets gjøremål. • Bidra til flyt i omsorgskjeden – gir rett tjeneste til rett tid. • Yte tjenester med høy etisk og faglig kompetanse der brukere/pårørende gir uttrykk for en generell høyere tilfredshet enn landsgjennomsnittet. • Bidra til å realisere mål i prosjekt omsorg. <u>Tiltak</u> • Omgjøre og definere bruk av korttidsplasser. • Tilstrekkelig og riktig fagkompetanse for å kunne ivareta nye og endrede behov. • Særlig fokus og tiltak i forhold til ernæring.	Status: Økt bruker/pårørendetilfredshet ved 2 av 3 sykehjem. Korttidsplasser blir alltid vurdert først ved søknad/vurdering av institusjon, for å vurdere/utrede behov for helse og omsorgstjenester. Ressurspersoner i etikk er skolert og det er innført system for etisk refleksjon og kompetanseheving. Institusjonstjenesten gikk med et samlet overforbruk i 2012. Det jobbes kontinuerlig for å ha medarbeidere med riktig kompetanse og god utnyttelse av den enkeltes kompetanse. Ernæringsjournaler benyttes. Ernæringskontakter er etablert og det er gjennomført undervisning i 2 av 3 sykehjem. Sykefraværet ved institusjonstjenestene er høyt (gj.snitt 11 %), og har økt i 2 av 3 virksomheter i 2012.
--	--

Mål og tiltaksplan Helse/sosial/barnevern

Barneverntjenesten <u>Mål</u> • Forebygge fremfor å reparere. • Verdiene trygghet, trivsel og respekt ligger til grunn for utvikling av tjenestene. <u>Tiltak</u> • Samordning av hjelpetjenestene for barn og unge. • Felles holdninger og verdier internt i barneverntjenesten. • Redusere kjøp av eksterne konsulentttjenester.	Status: Liermodellen er implementert i virksomheten(e) og vil evalueres våren 2013. Det er laget en helt konkret plan for å konkretisere og nå de to målene fra brukerperspektiv, i organisasjonen og økonomisk. Bruker- og pårørende undersøkelser er planlagt gjennomført igjen høsten 2013, dvs. hvert 2.år. Egne ansatte har overtatt tidligere kjøp av eksterne konsulentttjenester.
NAV – sosialtjenesten <u>Mål</u> • Gi brukerne rask mulighet til å bygge kompetanse og bli selvhjulpne. • Ha redusert den gjennomsnittlige stønadsperioden. <u>Tiltak</u> • Redusere antall langtids sosialstønadmottakere. • Etablere flere tiltaksplasser. • Videreutvikle kvalifiseringsprogrammet slik at deltakere kan avklares mot arbeid, aktivitet evt. varige trygdeytelser. • Utnytte Husbankens muligheter for startlån. • Bidra til å oppfylle målene i Boligsosial og Ruspolitisk Handlingsplan.	Status: Vurdering av statlige tiltak gjøres fortløpende for den enkelte bruker. Alle medarbeidere skal kunne reglene for kjøp av tiltaksplasser godt. Antall brukere som mottar sosial stønad har gått ned fra 460 i 2011 til 442 i 2012. Stønadslengden er redusert fra gjennomsnittlig 5,0 måneder i 2011 til 4,8 måneder i 2012. Det er her effekten er størst både sosialt og økonomisk. Det arbeides separat med oppfølging av begge handlingsplanene i forhold til utvikling av Boligstrategi og andre tiltak.
Helsetjenesten <u>Mål</u> • Gode tjenester til psykisk syke barn og unge. • Like muligheter for alle grupper av befolkningen. • Ha bedret samhandling med de øvrige hjelpetjenestene for barn og unge. <u>Tiltak</u> • God og tilgjengelig legetjeneste. • Utvikle metoder for tidlig å fange opp barn og unge som kan utvikle psykiske problemer. • Samordning av hjelpetjenestene for barn og unge.	Status: Har innført samtale som metode, og gruppeoppfølging, samt fritidskontakt. Samarbeider med foresatte, spesialisthelsetjenesten og andre kommunale tjenester. Neste bruker- og pårørende-undersøkelse vil bli gjort i 2013, dvs. hvert 2.år. Det er innført tiltak for raskere å oppdage og dermed forebygge psykiske problemer. Har fortsatt fokus på tiltak for å hindre overvekt og fedme hos barn. Virksomheten har laget og bestilt en brosjyre de vil bruke for å angi standard på tjenesten. Liermodellen er implementert i virksomheten(e) og vil evalueres våren 2013.

Voksenopplæring <u>Mål</u> • Gi spesialundervisning av en slik kvalitet at opplæringen er individuell, målrettet og tidsbegrenset. • Tilby grunnopplæring i norsk og samfunnskunnskap av en slik kvalitet at minst 90 % av de som fullfører opplæringen, skal gå opp til og bestå norskprøve 2 og 3 før de avslutter opplæringen. • Få ønsket synergieffekt (kvalitet og kostnad) i samlokalisering med Kulturskolen. • Målrettet samarbeid med Høvik skole i forhold til velkomstklassene. <u>Tiltak</u> • Bidra til å kvalifisere flyktningene til dagens arbeidsmarked. • Samarbeide med bolig og arbeidssted om vedlikehold av lærte ferdigheter.	Status: Virksomheten samarbeider tett med ASVO og med boligene. Ansvarsgruppemøter er nyttige. To brukere planlegges utskrevet fra tilbudet til sommeren, etter å ha nådd sitt læringspotensiale. Av de som har fulgt all undervisning og blitt anbefalt å gå opp, var det 98 % som besto prøven. Av alle som gikk opp besto 79 %. Kulturskolen er flyttet inn, og det planlegges felles LMU møter og HMS plan. Samarbeidet mellom Voksenopplæringen og Høvik skole er startet opp. Viser til egen politisk sak rundt kvalifisering av flyktninger til arbeidsmarkedet.
---	---

Mål og Tiltaksplan Kultur

Biblioteket <u>Mål</u> • Videreføre et brukerrettet bibliotektilbud av god kvalitet <u>Tiltak</u> • Oppgradere innredning og inventar ved hovedbiblioteket • Videreføre mediesikringsarbeidet	Status: Alle arbeidsbord, stoler og sittegrupper for publikum ved hovedbiblioteket i Lierbyen ble fornyet høsten 2012. Oppgraderingen videreføres i 2013. Hele samlingen på Tranby bibliotek ble utstyrt med radiobrikker, og en utlånsautomat ble installert ved avdelingen. Både hovedbiblioteket og Tranby bibliotek har dermed fullført mediesikring med tyverialarm, og er klargjorte for overgang til selvbetjent utlån og innlevering i 2013
Kulturskolen <u>Mål</u> • Finne egnede lokaler for elever og lærere • Redusere ventelister • Kulturskole for alle – Utvikle større tilbud til funksjonshemmede barn og unge.	Status: Målet ble nådd. Det er ansatt to lærere i deltidsstillinger og flere elever har fått tilbud i de mest populære disiplinene. Økning i søkermassen gjør at reduksjonen i ventelistene er mindre enn planlagt. Liunggjengen ønsker å kjøpe subsidierte tjenester av kulturskolen på lik linje med skolekorpene. Det gjelder individuell undervisning og samspilllærere/bandleder. Kulturskolen har ikke midler i sin ramme til dette. Utfordringen nr.1: Liunggjengen har behov for mer tilrettelegging enn korpene, og vil da bli vesentlig dyrere for kommunen enn skolekorpene. Utfordring nr.2: Personalet opplever det som utfordrende å undervise elever med spesielle behov på samme tidsressurs som andre elever.

	Utfordring nr.3: Medlemmene i Liunggjengen er ofte over kulturskolens aldersgrense på 19 år. <u>Vi fikk til:</u> Medlemmer av Liunggjengen har fått plasstilbud i kulturskolen. To har takket ja og er i gang med opplæring.
Kultur og fritid <u>Mål</u> • Utrede Lier musikkverksted og Hegg gamle skole som arena for flere • Sikre kulturarenaer for det lokale kulturliv og åpne møteplasser for alle • Sikre frivilligheten forutsigbarhet og utviklingsmuligheter • Videreføre drift av aktivitetsanlegg og friluftslivsmuligheter for alle med mål om å kunne bli Årets friluftslivskommune i løpet av perioden	Status: Hegg gamle skole er rustet opp og 3. etasje kan brukes. Det er satt av midler av økt kulturbevilgning til nye tilbud/tiltak ved LMV/Hegg gamle skole. Vedtak om ny, tilrettelagt kultursal ved nye Hegg skole er vedtatt høsten 2012, og sak om enkle utbedringer av eksisterende kulturarenaer er lagt fram i mars 2013. Vi har dette høyt oppe i vårt arbeid, og tilstreber å holde god kontakt med frivillige og organisasjoner. Økonomiske rammer og tilgjengelige arenaer begrenser de omfattende utviklingsmulighetene. Mange tiltak og prosjekter er gjennomført eller under arbeid, bl.a. økt skilting og opparbeiding av turstier, ukas kulturminnepost, reguleringsplanen for Eiksetraområdet, arbeid med kommunal plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet for 2013-17, gode tilbudsoversikter sammen med omsorg, og samarbeider også praktisk med bl.a. habilitering om folkehelsetiltak.

Mål Infrastruktur - Bygg, VA, Vei og kjøkken

Medarbeidere <u>Mål</u> - Tjenesteområdet skal konkurrere om de dyktigste medarbeiderne. - Ytterligere reduksjon av sykefravær, Lier drift.	Status: Fire nye medarbeidere er rekruttert som erstatning i ledige stillinger, med godt resultat. Ikke oppnådd
Vedlikeholds-planlegging <u>Mål</u> Planer for langsiktig vedlikehold følges, og utarbeides på de områder der dette ikke finnes.	Status: I rute på bygningsdrift. Vedlikeholdsplan for veiområdet er under arbeid og forventes ferdig høsten 2013
Styring/-økonomi <u>Mål</u> - Utvikle egnede styringsverktøy og kvalitetssikringssystem. - Ta i bruk mulighetene i eksisterende støttesystemer.	Status: Oppdatert kvalitetssystem er implementert. Kvalitetskoordinator med egen KS-gruppe er etablert. For å videreutvikle kvaliteten på drift og investeringsøkonomien, er det etablert et eget prosjekt. Gjennomføres 2013
Vann på avveie <u>Mål</u> - Gjennomføre mål i "Temaplan avløp". - Være en aktiv deltaker i GVD-samarbeidet og følge opp strategiene som er nedfelt i "Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen 2010 – 2021.	Status: Flere prosjekter er igangsatt. Prosjektporteføljen er omfattende, fortsatt noen forsinkelser. Mål GVD: Vannforbruket skal ikke overstige 2004 nivå. Resultat GVD 2012: Vannforbruket 5,5 % under 2004 nivå svarende til 1,3 mill. m3. For Lier sin del har vannforbruket hatt en positiv utvikling i 2012
Energi- og klimaplan <u>Mål</u> Følge opp avdelingens ansvarspunkter i tiltaksplanen.	Status: I rute

Kjøkken <u>Mål</u> • Har oppnådd 10 % forbruk av økologisk mat i løpet av 2012. • Har videreutviklet aktivitetssentrene for seniorer til å bli kombinerte info, opplevelse og mestringssenter, og gjennom dette stimulerer innbyggerne (spesielt seniorer) til å ta ansvar for egen helse og leve et aktivt og godt liv – livet ut. <u>Tiltak</u> • Gjennomføre prosjektet "Et aktivt og godt liv – livet ut". • Øke innsatsen på aktivitetssentrene Involvere frivillige i aktivitetssentrene.	Status: Målet er nådd. Dette arbeidet er i rute på ved Meirigården og på Hallingstadtunet.
---	--

Mål og tiltaksplan Plan og samfunn

Mål og tiltak for Samfunnssektoren er beskrevet i samfunnskapittelet.

Miljø (forurensing, biologisk mangfold, etc.) <u>Mål</u> • Iverksette tiltak etter vannforskriften og andre lovpålagte krav. <u>Tiltak</u> • Tverrfaglig arbeid i forurensings-gruppa. Deltakelse fra sektor samfunn, planseksjonen, landbruk, VA og andre v/behov. • Kartlegge og følge opp eiendommer med problematisk husdyr-gjødselhåndtering.	Status: Det arbeides kontinuerlig med å gjennomføre tiltak etter lovpålagte krav. 22 eiendommer i Lier er besøkt og fulgt opp i forhold til problematisk håndtering av hestegjødsel.
Næringsutvikling i landbruket <u>Mål</u> • Avklare muligheter og utfordringer i landbruksbasert næringsutvikling, og stimulere til økt aktivitet i årene framover. <u>Tiltak</u> • Fullføre næringsutvikling-/Inn på tunet prosjektet.	Status: Næringsutviklingsprosjektet ble avsluttet i 2012. Inn på tunet løft- prosjektet er avsluttet i februar 2013.
Jordvern/miljø/forurensning <u>Mål</u> • Mindre omdisponering av dyrket mark, og et mer miljøvennlig landbruk. <u>Tiltak</u> • Følge opp/rapportere på nedbygging av dyrket mark. • Delta i samarbeidsprosjekter om kompostering av hestegjødsel og grønnsaksavfall.	Status: Kostrarapportering er gjennomført og det ble omdisponert 10 daa fulldyrket mark etter jordloven og 3 daa fulldyrket mark etter plan- og bygningsloven. Ny søknad om ekstern finansiering er sendt i februar 2013.
Skogforvaltning <u>Mål</u> • Stimulere til økt tilvekst i skogen for å øke CO2-bindingen i trevirke. <u>Tiltak</u> • Bidra til gjennomføring av et ungskogpleieprosjekt for å øke aktivitet i skogen.	Status: Ungskogpleieprosjektet er avsluttet med godt resultat.

Plan/byggesak <u>Mål</u> • Effektiv behandling av innkomne saker knyttet til plan /byggesaker, slik at alle saker behandles innenfor lovpålagte tidsfrister. <u>Tiltak:</u> • Mer effektiv utnyttelse av mulighetene i ePhorte. • Starte arbeidet med plandialog. • Se på ressurs-/personalsituasjonen.	Status: I rute De aller fleste saker er behandlet innenfor lovpålagte tidsfrister. Utfordringen ligger i at det er en stor vekst i antall byggesaker. Dispensasjonssaker behandles fortløpende. I mangel av ny kommuneplan er flere reguleringsaker i ferd med å stoppe opp med den følge at det blir en opphopning. Skolekapasiteten har også holdt igjen oppstart av nye reguleringsplaner liggende i gjeldende kommuneplan. Det har vært lagt ned et betydelig arbeid med å digitalisere/ vektorisere alle våre gjeldende reguleringsplaner, dette arbeidet er noe forsinket pga. leveringsproblemer fra en underleverandør. Arbeidet antas å være ferdig medio 2013. Disse legges da inn i en ny planbase noe som vil gjøre vår fremtidige saksbehandling mer effektiv, men brukervennligheten for tiltakshavere/eksterne brukere vil bli betydelig bedre enn i dag. Er i dialog med Ergogroup, leverandøren av ePhorte om mulige forbedringer i byggesaksdelen i systemet.
Tilsynet for små avløpsanlegg <u>Mål</u> • Skape forankring i samtlige 9 samarbeidskommuner rundt arbeidsform, fakturering, forventede resultater. • Tiltak • Føre en tett dialog med samarbeidskommunene.	Status: I rute Det gjennomføres jevnlige kontaktutvalgsmøter med de øvrige 8 samarbeidskommunene, dialogen/samarbeidet er så langt bra. Det jobbes med kvalitetssikring av den tekniske informasjonen om de respektive anlegg (ca. 10.000 anlegg), fakturering, systembygging. Dette vertskommunearbeidet er en "pioner" i norsk sammenheng, og kontoret mottar henvendelser fra mange steder i landet.

Kart/oppmåling <u>Mål</u> • Oppdatert/brukervennlig kartportal <u>Tiltak</u> • Økt vedlikeholdsinnsett innenfor de gjeldende ressurser, se på nye finansieringsmuligheter fra brukere av kartverket (eks. VA).	Status: I rute Kartportalen er oppdatert, arbeidet med å legge inn ny serie av "skråfotoer" er fullført.
--	--

Vedlegg 3

Det økonomiske omstillingsarbeidet/Strukturprosjektet 2011 - 13.

1. Resultat pr 31.12.2012 (avrundede tall)

(Avrundede tall i mill. kr.)	Uspesifisert innsparing	Innsparing gjennom strukturtiltak	Samlet innsparingsmål 2011 - 13	Restkrav 2013
Grunnskole	5,8	7,7	18,5	5,0
Barnehage	1,0	0	2,2	1,2
Omsorg	3,8	12,4	25,4	9,2
Helse og sosial	0	0,1	4,5	4,4
Kultur	0,1	1,3	1,6	0,2
Infrastruktur - bygg/VA/vei	0,8	4,9	6,1	0,4
Plan/samfunn	0,3	1,0	1,3	0
Fellestjen., ledelse, politikk	0,1	1,2	3,0	1,7
Totalt	11,9	* 28,6	62,6	22,1

*) I tillegg er 1,5 mill innspart ved reduserte seniortiltak.

2. Status for strukturtiltakene

Mål for strukturprosjektet var i utgangspunktet å ta ut minst 13 mill. av det totale innsparingskravet på 62 mill. gjennom strukturelle, organisatoriske og styringsmessige tiltak. Oversikten viser de opprinnelig vedtatte delprosjektene for vurdering av strukturtiltak. Noen delprosjekter går på tvers av sektorer.

Delprosjekter	Resultat
1 Forsterket styring og samordning av ressurser på undervisningsområdet: Endret lederstruktur i SFO, økte inntekter SFO, redusert tospråklig opplæring, redusert velkomstklasse, redusert tiltak knyttet til atferdsvansker, redusert skyss.	7,7
2 Reduksjon av skyssutgifter (Grunnskole, barnehage, omsorg): Rutiner, kontroll og forvaltning er opprustet. Transport til dagsenter er redusert. Totalt resultat er 1,1 mill over budsjett, men strukturtiltak har gitt utgiftsreduksjon på 1,3 mill. Innsparingsmålet inngår i målene for skole og helse/omsorg. Det har vært utgiftsøkning i 2012 i skyss for funksjonshemmede.	(1,3)
3 Samordning av tjenester innen oppvekstområdet (skole, barnehage, PP- tjeneste, helse, habilitering, barnevern): Modell for samordningen ble vedtatt av tjenesteutvalget i 2010 (sak79/2010). Prosjektet er under gjennomføring men har ikke direkte økonomisk målsetting.	
4 Omstilling i omsorgstjenestene: Organisering av tjenestene, økt samhandling på tvers av tjenester, økt egenbetaling hjemmetjenester, reduserte transportkostnader dagsenter, redusert kostnad BPA, redusert kjøp private plasser, nedleggelse av Jorde/nedre Opsahl, organisering av natttjenesten, reduksjon psykisk helse, reduksjon Ytre Lier bofellesskap, økt brukerstyring Haskoll arbeidssenter mv. Helse og sosial: Reduserte driftsutgifter i voksenopplæringen. Redusert skolelegetjeneste, redusert sykehjemslege, egenbetaling for tolketjenester er ikke realisert.	12,4 0,1

5 Driftsendringer og mulig sammenslutning/samorganisering av virksomhet innen kultur- og fritidsområdet: Økte priser/inntekter kulturskolen, redusert saksbehandlerkapasitet, redusert kulturminnevern, drifttilpasning bibliotek, reduksjon lierdagene, St. Hallvardspillet og tilskudd til idrettslag.	1,3
6 Analyse av ressursbruk på barnehageområdet: Ressursbruksanalyse gjennomført av PriceWaterhouse Coopers i 2010 konkluderer med at det ikke er grunnlag for kostnadsreduksjoner av betydning ved strukturtiltak.	
7 Reduksjon av drift ved Lierhallen: Sak ble lagt fram i juni (KS sak 47/ 2011). Ca. 50 % av rådmannens reduksjonsforslag ble vedtatt (samt økte priser). Vedtatt innsparing 1 mill fra 2014. Nytt vedtak i HP lagt inn 0,3 mill.	0,5
8 Forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommer, anlegg og bygg: Nytt styringsopplegg for energikostnader, effekt av Enova- investeringer, redusert vedlikehold. Muligheter for redusert arealbruk er vurdert. Redusert kvalitet renhold.	4,4
9 Interkommunalt samarbeid om vann og avløp: Prosessen for etablering av kommunalteknisk samarbeid med Røyken og Hurum er i gang.	
10 Vurdering av planlagte ikke gjennomførte investeringsprosjekter: En oversikt over prosjektene ble drøftet i forbindelse med utarbeidelsen av handlingsprogrammet 2011 - 14.	
11 Reduksjon i seniortiltak: Seniortiltak er vedtatt redusert (KS-sak 82/2010). Mål på helårsbasis (2012) er 3,9 mill.*	(1,5)
12 Mer effektiv styring: Strammere opplegg for økonomistyring med månedsrapportering er innført.	
13 Reduksjoner/strukturtiltak i stab-/støttefunksjonene: Reduksjoner er gjennomført. Stab/støtte er omorganisert.	1,2
14 Kostnader knyttet til politisk organisering og styring: Kommunestyret har vedtatt at politisk organisering skal opprettholdes (KS-sak 67/2010).	
15 Vurdere konkurranseutsetting: Konkurranseutsetting av Lier drift inngår i mandat for utredning av selskapsorganisering. (Renholdskostnader er redusert med 1 mill i 2011.)	1,0
16 Interkommunale løsninger: Ingen nye ordninger vurderes for tiden bortsett fra VA- samarbeidet i Drammensregionen.	
17 Kostnadsdekning gjennom egenbetaling og gebyrer på områder med brukerbetaling. Gebyrregulativet ble vedtatt i HP. Regulativet for plan- og byggesakstjenester ble revidert samtidig. I pkt. 4 ovenfor inngår økt egenbetaling for hjemmetjenester.	
Sum	28,6

**Innsparing ved avvikling av seniorordningen er ikke en del av summene for strukturtiltak på tjenesteområdene.*